

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1918.

Andra kammaren.

Nr 15.

Fredagen den 15 februari.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 8 innevarande februari.

§ 2.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet riksdagens revisorers berättelse om den år 1917 av dem verkställda granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1916.

§ 3.

Vidare föredrogs, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 1 A, 1 B, 3 A, 3 B och 14 samt bevillningsutskottets betänkande nr 7.

§ 4.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Olsson* i Ramsta, nr 308, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 69, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1918 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt; och

herr *Möller m. fl.*, nr 309, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i §§ 4 och 28 regeringsformen.

Nämnda motioner blevo på begäran bordlagda.

§ 5.

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 25, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 43 av sjunde huvudtiteln och i propositionen angående tilläggsstat för år 1918 under punkt 16 av samma huvudtitel gjorda framställning om förhyrande av bostad åt landshövdingen i Västernorrlands län.

§ 6.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper; och

nr 9, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående postverkets ansvarighet för vissa till postbefordran mottagna försändelser m. m.;

lagutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1915 om eftergift vid krig eller krigsfara från vissa bestämmelser om arbetstid för minderåriga och kvinnor; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 3, i anledning av väckta motioner om anslag till svenska jägarförbundet;

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående gottgörelse till byggmästaren Oskar Karlsson i Skrika för förlust å byggnadsarbete för kronans räkning;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av rätt till bearbetande av icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upplåtelse av kronan tillhörande jordägarandelar i gruvor;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avsättande såsom nationalpark av visst område av Dalby kronopark i Malmöhus län;

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående efterskänkande av kronan tillkommande fordran på grund av å vissa fastigheter i Gottlands län vilande odlingslån för torrläggning av Mästermyr;

nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtande till Sorsele kommun av visst område av den vid avvittingen inom socknen till kyrkostad avsatta mark;

nr 12, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående rätt för professorn M. H. Stålfors att för ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga markområden;

nr 14, i anledning av väckt motion om anslag till Sveriges handelsträdgårdsmästareförbund;

nr 15, i anledning av väckt motion om viss ändring i gällande bestämmelser angående jordavsöndring;

nr 16, i anledning av väckt motion om ändring av 60 § i lagen angående väghållningsbesvärets utgörande på landet; och

nr 17, i anledning av väckta motioner om meddelande av vissa bestämmelser utöver nu gällande villkor vid försäljning av kronoegendomar.

§ 7.

Justerades protokollsutdrag.

§ 8.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades:

herr		under 6 dagar fr. o. m. den 16 febr.,		
	<i>Borggren</i>	» 9	»	» 16 »
»	<i>Svensson</i> i Eggelstad	» 10	»	» 16 »
»	<i>Björck</i>	» 5	»	» 16 »
»	<i>Moberger</i>	» 4	»	» 16 »
»	<i>Gustafsson</i> i Örebro	» 6	»	» 18 »
»	<i>Svensson</i> i Betingetorp	» 8	»	» 18 »
»	<i>Hansson</i> i Mora-Noret	» 2	»	» 15 »
»	<i>Lindley</i>	» 4	»	» 15 »
»	<i>Kropp</i>	» 6	»	» 18 »
»	<i>Osberg</i>	» 6	»	» 18 »
»	<i>Lindkvist</i> i Kosta	» 8	»	» 18 »
»	<i>Hansson</i> i Sölvesborg	» 4	»	» 18 »
»	<i>Törnkvist</i>	» 8	»	» 16 »
»	<i>Igel</i>	» 8	»	» 18 »
»	<i>Wahlstedt</i>	» 5	»	» 18 »
»	<i>Janson</i> i Kungsör			och

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,13 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Lördagen den 16 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Herr statsrådet *Schotte* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 83, angående omorganisation av fältveterinärkåren;
nr 86, angående tillstånd för förste kanslisekreteraren i lantförsvarsdepartementet *Gunnar August Åkerman* att för rätt att åtnjuta ålderstillägg tillgodoräkna sig viss tjänstgöring;
nr 87, angående inköp av vissa byggnader å Axvall;
nr 79 angående pension åt förre fästningsbyggnadsarbetaren *Carl August Johansson Lundin*;
nr 78, angående gottgörelse till professorerna vid lantbruksinstitutet vid Ultuna *J. A. Sjöström*, *E. V. E. Petersson* och *A. G. Timberg* för genom övergång å ny avlöningsstat för institutet föranledd minskning i behållna avlöningsförmåner; och
nr 81, angående nedsättning i arrendet för *Toppetorps kvarn* å *Ankarsrums kronopark* i *Kalmar län*.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 2.

Föredrogos var för sig de på kammarens bord liggande motionerna nr 308, av herr *Olsson* i *Ramsta*, och nr 309, av herr *Möller m. fl.*; och hänvisades därvid den förra till bevillningsutskottet och den senare till konstitutionutskottet.

§ 3.

Vidare föredrogos, men blevo ånyo bordlagda bevillningsutskottets betänkanden nr 8 och 9, lagutskottets utlåtande nr 3 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 3—8 och 10—17.

§ 4.

Härefter föredrogos statsutskottets utlåtande, nr 13, i anledning av de av Kungl. Maj:t i sammanhang med proposition angående

tilläggsstat till riksstaten för år 1918 framlagda allmänna grunder för förskottsväsendets avveckling; och biföll kammaren därvid utskottets hemställan.

§ 5.

Till avgörande förelåg nu bevillningsutskottets betänkande, nr 3, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 54 § 5 mom. i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

Ang. ändring i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 17, hade herr *Eronn m. fl.* föreslagit, att riksdagen måtte för sin del besluta, att i förordningen den 28 oktober 1910 med ändring den 30 juni 1913 angående taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering 54 § mom. 5 måtte erhålla följande ändrade lydelse: »Av kommun valda ledamöter i taxeringsnämnd äga att av kommunens medel åtnjuta dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med minst fem och högst tio kronor om dagen, varvid beloppet bestämmas av vederbörande kommunalstämma, eller, där kommunalfullmäktige finnas, dessa eller i stad stadsfullmäktige, dels ock då de icke äro bosatta å den ort, där nämnden sammanträder, samt då skjuts, järnväg eller ångfartyg för resa till och från sammanträdesorten verkligen begagnats, resekostnadsersättning med högst lega för skjuts efter en häst eller för båtskjuts eller utgift för II klass å järnväg eller för salongsplats å ångfartyg.»

Utskottet hemställde, att riksdagen, i anledning av förevarande motion måtte besluta, att 54 § 5 mom. i gällande förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skulle erhålla följande ändrade lydelse:

5 mom. Av kommun valda ledamöter i taxeringsnämnd äga, därest sådant beslutas av vederbörande kommunalstämma eller, där kommunalfullmäktige finnas, av dessa eller i stad av stadsfullmäktige eller, där stadsfullmäktige ej finnas, av allmän rådstuga, att av kommunens medel åtnjuta dels traktamentsersättning under såväl sammanträdes- som resedagar med högst sex kronor om dagen, dels ock, då de icke äro bosatta å den ort, där nämnden sammanträder, samt då skjuts, järnväg eller ångfartyg för resa till och från sammanträdesorten verkligen begagnats, resekostnadsersättning med högst lega för skjuts efter en häst eller för båtskjuts eller utgift för andra klass å järnväg eller för salongsplats å ångfartyg.

Vid betänkandet var emellertid fogad reservation av herr *Källman*, som med instämmande av herrar *Bäckström*, *Holmström* och *Nilsson* i Kristianstad hemställt, att riksdagen — — — — —
— — — — — (lika med utskottets förslag med den ändring att »sex kronor» utbyts mot »tio kronor»).

Sedan utskottets hemställan blivit uppläst, gav herr talmannen på begäran ordet till

Ang. ändring
i förordningen
om taxerings-
myndigheter
och förfaran-
det vid taxe-
ring.

(Forts.)

Herr K ä l l m a n, som yttrade: Herr talman! Denna fråga får väl anses vara en liten, obetydlig fråga, men den är dock icke så liten för dem det gäller. Jag skall därför tillåta mig säga några ord i anslutning till den reservation, som är avgiven av mig med flera.

Utskottets majoritet erkänner, att en höjning av det arvode, som för deltagande i taxeringsnämndens arbete utbetalas, är erforderlig, men utskottet vill icke beträda den väg, som motionären föreslagit, nämligen att göra ersättningen obligatorisk. Vi, som reserverat oss, ha också stannat vid att förorda den fakultativa rätt, som nu finnes för kommunerna att besluta i detta avseende. Men är man överens om, att en höjning av det arvode, det här är fråga om, är erforderlig, och är man vidare överens om att låta kommunerna såsom hittills själva bestämma, huruvida och med vilket belopp ersättning skall utgå, så kan jag icke fatta, av vilken anledning man stannar vid ett så lågt maximibelopp som 6 kr. Det är nog känt för litet var, att när man på sin tid bestämde 4 kr., så var det redan då mycket för lågt. Vi veta också litet var vilken prisstegring som ägt rum på alla områden sedan dess och hur det varit nödvändigt att höja löner och arvoden överallt. Jag kan därför icke fatta, det säger jag uppriktigt, på vilka skäl man sätter maximibeloppet till 6 kr. och helt enkelt förbjuder kommunerna att gå därutöver. Om kommunerna kunna och vilja lämna en högre ersättning, så är det oförklarligt, varför riksdagen skulle förbjuda dem detta. I motionen har det framhållits, att taxeringsnämndens arbete kan pågå rätt så lång tid. I sällsynta fall kan det såsom där framhålles, taga 5 å 6 veckor och mera, men i allmänhet tar taxeringsnämndens arbete något mindre än en vecka och mycket ofta ett antal dagar därutöver. Om nu förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering skall följas i den mening, att även de mindre inkomstagarna och arbetarna skola kunna bli representerade i taxeringsnämnd, så är det nödvändigt, att de i någon mån erhålla ersättning för den arbetsförtjänst, de mista, då de deltaga i taxeringsarbetet.

Vid utskottets behandling av ärendet har man framhållit, att ett bifall till motionen med den modifiering, som ligger i reservationens yrkande, skulle medföra konsekvenser i fråga om ersättning för andra kommunala uppdrag. Jag har för min del svårt att förstå detta resonemang, då ju bestämmelserna beträffande ersättning för ledamot i taxeringsnämnd allt fortfarande skulle inrymmas i taxeringsförordningen och beträffande övriga kommunala uppdrag i kommunallagarna. För övrigt förhåller det sig som bekant så, att taxeringsarbetet pågår vissa bestämda dagar på året och kräver i regel hela dagars arbete, då däremot andra kommunala förtroendeuppdrag kunna fullgöras på ledig tid, på kvällarna, ofta på söndagarna o. s. v., så att man icke därpå behöver förlora så mycket av sin arbetsinkomst. Jag tror alltså icke, att det skälet är hållbart.

Ett annat skäl, som anförts under utskottets behandling av ärendet, förstår jag emellertid så mycket bättre. Det har från

högerhåll, särskilt från förstakammarhögerhåll, framhållits, att det icke visat sig med de nuvarande bestämmelserna vara svårt att rekrytera taxeringsnämnderna. Ja, det är ett skäl, som man väl kan fatta. Jag minns den tid, då det icke utbetalades några arvoden till ledamöterna av första kammaren. Ingen kunde då påstå, att det hade visat sig svårt att rekrytera första kammaren. Är det den synpunkten, som är avgörande, så kunna vi vara överens om, att den håller i alla väder. Högern har alltid möjligheter att få fram kandidater, som äro villiga att åtaga sig vilka uppdrag som helst utan något vederlag, ty deras inkomster tillåta dem det. Är det den synpunkten, som skall vara avgörande, så komma vi aldrig längre än vi äro nu.

Ang. ändring i förordningen om taxeringsmyndigheter och förjaringet vid taze- ring.

(Forts.)

Ännu ett skäl, som utskottsmajoriteten framdragit, skall jag be att få bemöta. Utskottets majoritet framhåller, att den ersättning, varom här är fråga, icke är avsedd att täcka förlorad arbetsinkomst utan endast att täcka de med uppdraget förenade direkta kostnader. Ja, det skälet håller teoretiskt, men i praktiken ställer det sig så, att när en arbetare inträder i fullgörande av ett uppdrag sådant som det här ifrågavarande och förlorar sin arbetsinkomst, så blir den ersättning, han får, icke en ersättning för de med uppdraget förenade direkta kostnaderna, utan en ersättning, som i någon mån täcker hans förlorade arbetsinkomst. Så är det i realiteten, vilket teoretiskt resonemang vi än föra. Under sådana förhållanden är det enligt min uppfattning så, att alla sakliga skäl tala för ett bifall till reservationen, såvida man verkligen vill, att även de små skola vara representerade i taxeringsnämnderna.

På grund av vad jag nu anfört och på de skäl, som i korthet anförts i reservationen till utskottets betänkande, ber jag, herr talman, att få yrka bifall till denna.

Härpå anförde

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Jag befinner mig i den märkvärdiga situationen, att jag är av precis samma åsikt som den siste ärade talaren men dock tillhör utskottsmajoriteten, som framkommit med ett helt annat yrkande än det herr Källman framställt i sin reservation.

Jag medger till fullo, att de i utskottets motivering till förmån för dess hemställan framhållna skälen äro synnerligen svaga. Jag delar icke utskottets uppfattning, att i händelse av ett bifall till motionärens hemställan om höjning av dagtraktamentet för här ifrågavarande uppdrag från fyra till tio kronor, detta uppdrag skulle för ersättningens skull bli på något sätt eftersträvat. Nej, då man såsom vid detta uppdrag i många fall måste förrätta sitt arbete på annan plats än där man bor, är utan tvivel en ersättning av tio kronor icke så hög, att uppdraget därför är eftersträvansvärt. Icke heller övriga av utskottet anförda skäl kunna vara synnerligen tunga och vägande, och jag skulle utan tvekan hava ställt mig på samma ståndpunkt som

Ang. ändring
i förordningen
om taxerings-
myndigheter
och förfaran-
det vid taxe-
ring.

(Forts.)

herr Källman och övriga reservanter, om icke frågan inom utskottet hade kommit i ett alldeles särskilt läge.

När utskottet sammanträdde in pleno för att behandla denna motion, meddelades från andra avdelningen, vilken avdelning inom bevillningsutskottet jag icke tillhör, att en kompromiss bland flera av avdelningens medlemmar, tillhörande olika politiska partier, hade gjorts, vilken kompromiss innebar en höjning av detta arvode från fyra till sex kronor. Hade icke en sådan kompromiss åstadkommits, hade följden blivit den, att samtliga högermän inom andra avdelningen hade reserverat sig och yrkat rent avslag. Så låg denna fråga vid ärendets behandling inom utskottet. Från högerens samtliga representanter inom utskottet meddelades att de, för den händelse denna kompromiss icke honorerades, skulle rösta för rent avslag å motionen. Då ansåg jag, att frågan dock skulle komma i ett bättre läge, om vi för tillfället nöjde oss med att acceptera denna kompromiss, varigenom arvodet skulle höjas från fyra kronor till sex kronor. Det var utslutande ur denna synpunkt, herr talman, som jag inom bevillningsutskottet gav min röst till förmån för utskottets hemställan, och det är också, herr talman, utslutande på grund härav jag nu yrkar bifall till utskottets hemställan.

Då ärendet, mina herrar, icke ännu behandlats av första kammaren, finnes det anledning befara, att om andra kammaren nu skulle biträda reservationen, första kammaren komme att besluta rent avslag å såväl utskottets hemställan som å motionen, varigenom arvodet fortfarande skulle utgå med fyra kronor per dag, vilket även bör framhållas till förmån för mitt yrkande om bifall till utskottets hemställan.

Herr M å n s s o n i Hagaström: Herr talman, mina herrar! Då mitt namn saknas bland reservanterna, och då jag ej heller framträtt med egen reservation, skall jag be att få meddela följande.

I utskottet talade jag för motionen och yrkade bifall till densamma. Jag avlämnade också en skriftlig reservation, men som den tjänsteman, som egentligen skulle mottaga den, vid tillfället var upptagen, avlämnade jag den till en annan. Något missförstånd hade emellertid uppkommit, som gjort, att min reservation ej kommit med i betänkandet. Jag har sedermera blivit erbjuden att få den tryckt och medsänd, men jag har avböjt, när de därmed förenade kostnaderna icke skulle stå i rimlig proportion till det inflytande reservationen kunde ha på ärendet.

Som nu frågan ligger, ber jag att få yrka bifall till herr Källmans reservation.

Herr K ä l l m a n: Det läge, uti vilket denna fråga skulle ha befunnit sig i utskottet enligt herr Röings meddelande, förefaller mig icke hava varit så »särskilt».

Herr Röing vill göra gällande, att på andra avdelningen det skulle ha förekommit en kompromiss mellan utskottets ledamöter från olika partier. Om herr Röing i detta inlägger, att även leda-

möter från det parti jag tillhör skulle ha deltagit i en sådan kompromiss, är det alldeles felaktigt. Vi ha nämligen hela tiden som ett minimum hållit på det yrkande, som ligger i reservationen.

Jag för min del anser, att man bör icke frukta det hot, som herr Röing tänkte sig komma från första kammaren, och bestående däri, att, om vi inom andra kammaren ginge på reservationen, första kammaren skulle gå på rent avslag. Jag tror nu icke, att här förevarit någon så högtidligt bindande kompromiss mellan det liberala partiet och högern, att det skall kännas som en plikt för andra kammaren att godkänna den. För övrigt, om så skulle vara fallet, säger jag uppriktigt: låt då frågan falla. Det finnes ganska många personer, som äro lämpliga att sätta i taxeringsnämnder, men vilka icke kunna åtaga sig uppdraget, så länge ersättningen därför är så obetydlig som fyra kronor och de för fullgörandet av sitt uppdrag förlora hela sin arbetsinkomst. Då är visserligen enligt min uppfattning något att riskera genom att icke få fram en höjning till sex kronor. Fastän sex kronor är i vissa fall en så låg ersättning att även därmed en del eljest för sådant uppdrag lämpliga personer måste avböja. Men om första kammaren bifaller utskottets hemställan och andra kammaren går på reservationen, har bevillningsutskottet att sedan åstadkomma sammanjämkning, och då blir resultatet åtminstone, att vi få rätt att lämna en ersättning av högst åtta kronor. Det tror jag kommer att bli den sannolika lösningen. Därför yrkar jag fortfarande bifall till reservationen.

Ang. ändring i förordningen om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering.

(Forts.)

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till den vid betänkandet fogade reservationen; och fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sistnämnda proposition.

§ 6.

Föredrogos vart för sig:

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 4, i anledning av väckta motioner om ändringar i 11 § 2 mom. i förordningen angående bevillning av fast egendom samt av inkomst;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom. i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.; och

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt manikarot och andra väsentliga lika stärkelsesrika, tullfria utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse; samt

bankoutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873;

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag, innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst;

nr 8, angående tillfälligt lönetillägg åt amanuensen vid riksdagens bibliotek R. Höckert; och

nr 9, i anledning av fullmäktiges i riksgäldskontoret framställning om ålderstillägg åt kamreraren i riksgäldskontoret E. G. Nordwall.

Kammaren biföll vad utskotten i nämnda betänkanden och utlåtanden hemställt.

§ 7.

Ang. ersättning åt riksbankskassören C. H. Kark för viss förlust.

Å föredragningslistan fanns härefter upptaget bankoutskottets utlåtande, nr 10, angående ersättning åt kassören vid riksbankens huvudkontor C. H. Kark för liden förlust i växlingskassa.

I anledning av en utav fullmäktige i riksbanken hos bankoutskottet gjord framställning hemställde utskottet, att riksdagen måtte medgiva, att till kassören vid riksbankens huvudkontor C. H. Kark finge av riksbankens medel utbetalas ett belopp av fyra tusen femhundra kronor såsom ersättning för en av honom i tjänsten liden förlust å 4,500 kronor.

Häremot hade herr *Törnkvist* reserverat sig.

Efter föredragning av utskottets hemställen yttrade

Herr *Törnkvist*: Herr talman! Jag har i utskottet icke kunnat biträda den uppfattning, till vilken utskottsmajoriteten kommit.

Till ifrågavarande kassör utgår felräkningspengar med ett belopp av 1,000 kronor, som naturligtvis avser att täcka eventuell felräkning, vare sig felräkningsbeloppet skulle överstiga eller understiga 1,000 kronor. Om det understiger 1,000 kronor, får han ju behålla skillnaden, och det ligger tydligen också i detta felräkningsanslags natur, att om felräkningen belöper sig till högre belopp än 1,000 kronor, så skall vederbörande själv stå risken. Om man icke anlägger den synpunkten på ifrågavarande spørsmål, så synes det mig leda till konsekvenser, som icke ha någon gräns. Kanske det icke kunnat ske i detta sammanhang, men det synes mig dock, att utskottet borde ha uttalat, att då man icke kan stå för ett sådant besluts konsekvenser som att utbetala felräkningspengar, så borde detta institut upphävas och annan form sökas för

att klara av i varje särskilt fall en sådan situation som den föreliggande.

Ang. ersättning åt riksbankskassören C. H. Kark för viss förlust.

(Forts.)

Utskottet har också — för att begagna ett gammalt känt uttryck — varit mera konungsligt än konungen själv. Riksbanksfullmäktige anse, att synnerligen farliga konsekvenser kunna uppstå, genom att man beviljar hela summan. Genom att gå en sådan väg kan den uppfattningen lätt tränga sig in hos dem, som ha ansvar ifråga om kassor här och var, att det gör ingenting, om vi räkna fel, ty riksdagen betäcker alltsammans, och för oss själva uppstår icke någon ekonomisk risk. Och särskilt kan ju en sådan frestelse ligga nära till hands, då det gäller en tjänsteman, som icke egentligen står på befordringsskalan utan nätt den högsta befordringshöjd, som tänkas kan.

Jag skulle för min del, herr talman, önska, att åtminstone denna kammare vid frågans behandling nu fattade beslut i överensstämmelse med det yrkande bankofullmäktige framlämnat, nämligen att riksdagen skall anslå $\frac{1}{5}$ av felräknade 4,500 kronor för att ersätta någon del av vad kassören räknat fel.

Jag hemställer sålunda, att kammaren måtte besluta, att riksdagen må medgiva, att till kassören vid riksbankens huvudkontor C. H. Kark må av riksbankens medel utbetalas ett belopp av tre tusen sexhundra kronor såsom ersättning för ovan omförmälda av honom den 2 juli 1917 lidna förlust.

Herr Kristensson: Herr talman, mina herrar! Den siste ärade talaren ville göra gällande, att om riksdagen beslutar i enlighet med utskottets hemställan, så skulle detta medföra synnerligen farliga konsekvenser. Jag tror icke på dessa konsekvenser. Jag har suttit sju riksdagar i bankoutskottet, och det har icke förekommit mer än ett enda fall under alla dessa år av den beskaffenhet, som här är ifråga. Och jag har icke hört talas om att det före den tiden förekommit något sådant fall. Det är alltså ett mycket sällsynt undantag det här gäller, och det är lyckligtvis så, att det icke inträffar alltför ofta.

Nu är förhållandet det, att denne man, som enligt vitsord av bankstyrelsen och vitsord av sina förmän är en synnerligen duglig och skötsam man i sin befattning och en synnerligen duglig kassör också, har under vissa förhållanden, som icke kunnat utredas, en dag blivit lurad på ett belopp av 4,500 kronor. Det lär i denna tid vara så, enligt vad bankmännen försäkra, att uppfinningsförmågan hos dem, som vilja lura kassörerna i bankerna, är synnerligen stor, och därför är det ju fullt förklarligt, att vid ett sådant tillfälle som det här ifrågavarande, då det var fullkomlig rusning i banken hela dagen och kassören hade fullt med folk omkring sig, det lätt kan inträffa, att hans uppmärksamhet ett ögonblick slappas och ett sådant fall som här inträffar. Dessutom har denne man, till råga på allt, förut vid ett tillfälle förlorat 1,000 kronor eller precis samma belopp, som han har att uppbära i felräkningspengar.

Ang. ersättning
till riksbankskassören
C. H. Kark
för viss förlust.

(Forts.)

Det synes därför, att det här verkligen icke finnes någonting, som talar för, att det varit hans egen ovarsamhet, som varit skulden till den inträffade olyckan, och det finnes därför enligt mitt förmenande icke något skäl, för att icke riksdagen nu bör göra likadant, som den gjorde för två år sedan i ett liknande fall, då riksdagen anslog 7,200 kronor, som för en kassör fattades i värlingskassan på kvällen. När riksdagen då beviljade det beloppet, så tror jag, att riksdagen kan göra det även nu. Och jag upprepar för min del, att jag icke tror på, att det medför några konsekvenser eller någon slapphet hos tjänstemännen. Tjänstemännen äro under alla förhållanden tvungna att iakttaga uppmärksamhet i sitt arbete och att sköta sig synnerligen väl. I annat fall kunna de enligt bankens reglemente avskedas från sin befattning.

Det är givetvis endast efter en mycket omsorgsfull prövning och endast i enstaka fall det kommer framställning till riksdagen från bankofullmäktige, och riksdagen har ju under alla förhållanden i sin hand att individuellt pröva varje särskilt fall. Då som jag nyss nämnde, det icke, såvitt jag kan minnas, förekommit mer än ett fall förut, då det var fråga om att riksdagen skulle täcka en brist, som uppkommit på samma sätt som här, så kan jag icke inse, att det skulle medföra någon större fara. Jag ber därför att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Törnkvist: Jag skall blott säga ett par ord. Det är icke jag ensam, som hyser betänkligheter mot att bifalla utskottets förslag. Bankofullmäktige säga nämligen i sitt utlåtande följande: »Då det kunde verka slappande på kassörernas uppmärksamhet och ansvarskänsla i fullgörandet av deras tjänstealliganden och genom felräkningar eller felexpedieringar i kassorna uppkomma brister av bankens medel ersattes, äro fullmäktige av den mening, att man i regel måste ställa sig avvisande mot framställningar av nu ifrågavarande slag, och endast om särskilt vägande skäl därtill äro för handen skänka dylik framställning understöd. Sådana skäl anse fullmäktige i detta fall föreligga.» I sammanhang med bankofullmäktiges yrkande om ersättning av $\frac{4}{5}$ av det felräknade beloppet 4,500 kronor säga de: »dock anse sig fullmäktige av ovan anförda principiella betänkligheter förhindrade att tillstyrka hela den summa, som begärts, och att någon del därav bör drabba Kark själv». Det är således bankofullmäktige, som ha de betänkligheter, som jag stöder mig på, och jag kan givetvis icke göra någonting annat, som jag ser detta spörsmål, än att följa bankofullmäktiges uppfattning i frågan.

Jag vill till slut också säga det, att det förhållandet, att icke så många sådana här fall förut behandlats av riksdagen är förklarligt. därför att felräkningspengarna ha ju betraktats som en broms mot sådana eventuella försök att komma in till riksdagen och begära ersättning för felräkningar. Men släppa vi upp dammluckan och säga ifrån, att vi ersätta hela det belopp, som är felräknat, då få vi se, om icke flera fall av liknande beskaffenhet komma till riksdagen. Skall man då följa bankutskottet eller skall man då säga nej? Eller skall

man då gå in på en godtycklig väg och i det ena fallet säga, att det är behjärtansvärt, men i det andra fallet säga, att det icke är behjärtansvärt? Eller är det icke under sådana förhållanden skäl i att redan nu stämna i bäcken och inskränka sig till att bevilja det belopp, som bankofullmäktige föreslagit?

Jag hemställer om bifall till mitt förslag.

Ang. ersättning åt riksbankkassören C. H. Kark för viss förlust.

(Forts.)

Herr Carlsson i Herrljunga: Herr talman! Det kan ju icke vara så mycket att resonera om i denna sak. Att vara kassör i en bank kan ju i mångt och mycket vara förenat med makt, ära och härlighet, men det har nog sina besvärligheter många gånger. Och vad talet om felräkningspengar beträffar, så tror jag, det är ytterst få bankkassörer, som icke varje år förlora dessa sina felräkningspengar. Atminstone är det icke många, som kunna lägga av något nämnvärt därav till sina inkomster.

Det har ju varit en synnerlig otur, som denne person haft. För det första har han förlorat alla sina felräkningspengar på en gång, och sedan kommer den stora förlusten på 4,500 kronor.

Nu säga bankofullmäktige också, att man i regel måste ställa sig avvisande mot att lämna ersättning för dessa förlorade belopp, men att man dock bör upptaga varje särskilt fall till prövning. Och de anse, att särskilda skäl för en sådan särskild prövning föreligga här. För egen del ha de tillåtit sig föreslå, att man skulle gottgöra Kark med $\frac{4}{5}$ av förlusten. Denna uppfattning har reservanten herr Törnkvist biträtt. Men utskottsmajoriteten vill icke biträda den uppfattningen, beroende på att detta kanske i sin tur kunde leda till betänkliga konsekvenser. Varje kassör, som av en eller annan anledning gjorde en förlust, skulle då bibringas den uppfattningen, att det är icke så farligt, ty han får ändå $\frac{4}{5}$ av förlusten betäckt. Det är en princip, som bankofullmäktige hålla på och förorda. Men utskottet vill ha händerna fria, vill ha fri prövningsrätt, och därför har det ansett, att i detta fall föreligga så starka skäl för att till fullo gottgöra kassören för den lidna förlusten, att det ansett sig kunna frångå bankofullmäktiges förslag och hemställa, att Kark måtte få gottgörelse till fulla beloppet.

Jag tror för min del, att det är farligare att gå med på reservantens förslag än utskottets i denna del, och då jag för övrigt anser, att starka billighetsskäl tala för, att kassören skall ha full gottgörelse för den förlust, som han här lidit. så ber jag att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Törnkvist: Man måste sannerligen säga, att det är en underlig logik den siste talaren använde sig av. Enligt hans mening skulle kassören i ett sådant fall som detta anse, att det gör ingenting, om jag räknar fel, ty riksdagen ersätter $\frac{4}{5}$, d. v. s. min förlust blir icke mer än $\frac{1}{5}$ eller i detta fall 900 kronor. Enligt talarens mening skulle det vara jämställt med, om han resonerade som så: det gör ingenting, om jag räknar fel, ty riksdagen ersätter fulla beloppet, och det finns således ingen risk för mig. Enligt den uppfattningen skulle

Ang. ersättning åt riksbankskassören C. H. Kark för viss förlust.

(Forts.)

det ju vara meningslöst att upptaga hela detta spörsmål till behandling.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels och på bifall till det av herr Törnkvist under överläggningen framställda yrkandet; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller bankoutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit det av herr Törnkvist under överläggningen framställda yrkandet.

Voteringen utvisade 84 ja mot 71 nej, vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 8.

Bankoutskottets utlåtande, nr 11, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse föredrogs härefter; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 9.

Ang. viss ordningsföreskrift rörande passageraretrafiken å järnvägarna.

Vidare förekom till behandling andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av herr Johansons i Huskvarna m. fl. motion, nr 247, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utfärdande av viss ordningsföreskrift rörande passageraretrafiken å järnvägarna.

Uti en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 247, hade herr *Johanson* i Huskvarna m. fl. föreslagit, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för utsträckande av gällande ordningsföreskrifter rörande passageraretrafiken på järnvägarna till att gälla även förbud mot uppenbar råhet genom svärjande och oanständigt tal i väntsalar och resandevagnar.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Utskottets hemställan upplästes, varefter ordet begärdes av

Ang. viss ordningsföreskrift rörande passageraretrafiken å järnvägarna.

(Forts.)

Herr Johanson i Huskvarna, som anförde: Herr talman! Vi ha i denna motion begärt, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga erforderliga åtgärder för utsträckande av gällande ordningsföreskrifter rörande passageraretrafiken på järnvägarna till att gälla även förbud mot uppenbar råhet genom svärjande och oanständigt tal i väntsalor och resandevagnar. Denna föreskrift kunde lämpligen — och det ha vi också angivit i motiveringen — anslås i väntsalor och i passagerarevagnar.

Nu har tredje tillfälliga utskottet för sin del icke velat vara med på att tillstyrka denna vår framställning utan i stället yrkat avslag på densamma, trots att utskottet i sitt betänkande sagt ifrån, att de klagomål, som framförts av motionärerna, äro berättigade, och således erkänt, att behov förefinnes att göra något åt saken. Anledningen till att utskottet likväl yrkat avslag anför utskottet vara, att en dylik föreskrift skulle i många fall icke efterlevas, vi ha ju för närvarande åtskilliga föreskrifter och anslag. Det står t. ex. »rökning förbjuden», och det står, att det är förbjudet att förtära sprithaltiga drycker på järnvägståg. Det står också bland annat, att det är förbjudet att spotta. Säkerligen ha dessa föreskrifter i många fall överträtts, men ingen vill väl ändå påstå annat, än att dessa anslag ha verkat välgörande och varit till fromma för de resande.

Helt säkert skulle ett sådant anslag som t. ex. »svärj icke» verka till fromma för de resande, om det än i åtskilliga fall komme att överträdas. Man får icke utgå ifrån att, därför att en dylik föreskrift i vissa fall överträdes, så skall man ingen föreskrift ha. Jag tror icke det är det rätta betraktelsesättet, utan det rätta är väl att söka beivra överträdelser av själva föreskriften ifråga i stället för att helt enkelt taga bort densamma.

Då föreskriften ifråga skulle verka välgörande och då den för övrigt visar hän emot ett mål, som vi eftersträva, nämligen att det svenska folket måtte lära sig att lägga bort den mycket fula ovanan att svärja, tager jag mig friheten, herr talman, att yrka avslag på utskottets hemställan och bifall till motionen.

Jag förstår, att utskottet inför detta spörsmål kanhända känt sig åtskilligt maktlöst och ansett sig icke kunna göra någonting men på samma gång, vågar jag säga, att utskottet icke heller har velat göra någonting i frågan. Begäran om uppsättandet av ett dylikt anslag är för övrigt en mycket blygsam begäran, och vi torde kunna vara överens om, att den är både berättigad och befogad. Vi böra även taga hänsyn till, att på detta område är det mera befogat än annars, därför att under en järnvägsresa nödgas man, om man vill följa med tåget, göra sällskap med andra resenärer, vare sig de uppträda på det ena eller på det andra sättet.

Vidare yttrade

Herr Andersson i Fiskebäckskil: Trots sin sympati för

Ang. viss ordningaföreskrift rörande passageraretrafiken på järnvägarna (Forts.)

motionärernas goda syftemål har dock utskottet varit fullständigt enigt om att avstyrka denna motion. Motionärerna yrka på en utsträckning av gällande ordningsföreskrifter rörande passageraretrafiken på järnvägarna till att gälla även förbud mot uppenbar råhet genom svärjande och oanständigt tal i väntsalrar och resandevagnar. Nu finnes det redan i järnvägstrafikstadgan bestämmelser om att personer, som icke iakttaga ett anständigt uppförande, icke få åtfölja tåg och icke heller äga rätt att vistas inom stationernas områden. I strafflagen finnes bestämmelse om att den, som väcker allmän förargelse å järnvägståg, passagerarefartyg o. s. v., icke får medfölja dessa fortkomstmedel. Utöver dessa föreskrifter har utskottet ansett det icke vara möjligt att finna sådana bestämmelser, som skulle kunna vara i praktiken tillämpliga. Det är mycket möjligt, att ett uttryck, som av motionärerna kan finnas vara ganska oskyldigt, av en annan skulle kunna anses vara av beskaffenhet att det icke finge tillåtas på ett tåg. Under sådana förhållanden har utskottet icke kunnat gå med på motionärernas förslag utan hemställt om avslag, och jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr S o m m e l i u s: Man har försökt att förlöjligen den framställning som gjorts av herr Johanson i Huskvarna. För min del anser jag den dock värd att ägnas någon uppmärksamhet. Om jag varit med i det utskott, som behandlat denna motion, skulle jag helt säkert hava tagit litet mera fasta på detta försök att införa någon hyvning i umgängestonen i vårt land. Men tyvärr ser jag, att utskottet har ganska knapphändig behandlat motionen, ehuru utskottet mycket väl skulle kunna hava åtminstone gjort så mycket, att man förordat uppsättande av anslag om förbud mot svärjande i järnvägskupéer, liksom det förekommer förbud mot spottning m. m.

Om vi gå ut på våra gator och gränder, få vi nog alltför ofta höra vilken uppdriven skicklighet man förvärvat i konsten att samman-sätta svärjord i långa banor. Jag står ofta i häpnad och beundran, när jag hör det, ehuru mina öron icke kunna underlåta att känna obehag över dylika vidrigheter. Det hjälper naturligtvis icke med det försök, som herr Johanson i Huskvarna har gjort, utan man måste gå till grunden med detta liksom med så mycket annat. Man måste nämligen gå nedifrån och uppåt. Det är nedifrån, som alla reformer först skola grundläggas. Varför kunde icke motionärerna hava tagit steget fullt ut och bitt riksdagen fatta beslut, att överstyrelsen för folkskolorna i riket och även läroverksöverstyrelsen skulle taga saken om hand och giva en instruktion till respektive läroanstalter i landet, folkskolor och allmänna läroverk, att taga upp frågan och försöka genomföra en reform i detta syfte vid undervisningen? Jag tror, att det behövs. I intet annat land svärjes så mycket som i vårt land.

Jag yrkar, herr talman, bifall till utskottets hemställan.

Herr R ä f: Utskottets ordförande säger, att det redan finnes i järnvägsvagnarna anslag, som innehålla en uppmaning, att man skall

uppföra sig anständigt. Jag tror icke, att folk tänker på, när man läser, att man skall uppföra sig anständigt, att detta innebär, att man skall avhålla sig från svordomar. Det har till den grad blivit en vana hos svenska folket att svärja, att man knappast uppfattar en svordom som en oanständighet.

*Ang. vas- och
minjeförskott
rörande pass-
geraretrafiken
ö järnvägarna.*

(Forts.)

Vidare säger utskottets ordförande, att det finnes anslag om att man icke skall väcka allmän förargelse. Jag tror, att därmed förhåller sig på alldeles samma sätt. Folk tror icke, att det verkar allmän förargelse, om man svär. För många människor i vårt land verkar det emellertid till den grad förargelseväckande att höra folk svärja, att man gärna, även om det kostar åtskilligt mera, ville taga sig in i en annan kupé, blott man vore av med svordomarna.

Så säger utskottets ordförande vidare, att det skulle vara omöjligt att utfärda en sådan förordning eller något dylikt för att hindra detta. Men på kasernerna lär det verkligen hava anbragts det ena anslaget efter det andra med uppmaningen: svärj icke. Tror man då verkligen, att folket i järnvägsvagnarna icke förstår lika bra som soldaterna vad detta uttryck innebär? Jag tror därför, att vad utskottets ordförande här sagt är skäligen litet bevisande, och kände jag mig icke mera bunden av något annat än vad han sagt, skulle jag icke hava något emot att vi rent av fattade beslut, att något i laglig väg härvidlag skulle göras.

Då säger man här, att det har blivit så mycket bättre, sedan den allmänna folknykterheten och bildningen inom folkets bredare lager tilltagit, så att svordomarna blivit skäligen bortrensade. Nyss hava vi hört ett annat vittnesbörd från Hälsingborg, och jag tror, att vi litet var, särskilt de, som äro från städerna, skulle kunna säga ungefär detsamma som talaren från Hälsingborg, nämligen att svordomarna tilltaga på ett ohyggligt sätt i landet och i synnerhet i närheten av städerna. Då det talas om att folknykterheten och folkbildningen skulle vara av så avgörande betydelse för att motverka svärjandet, vill jag säga, att jag har hört raka motsatsen, och jag har själv varit med, när godtemplare och annat nykterhetsfolk återvänt från sina fester; det rent av haglade svordomar även bland dessa. Detta tyder icke på, att folknykterheten skulle motverka svordomarna, och jag har hört svordomar så grova och vederstyggliga bland mycket högt bildade personer, att jag icke heller tror något på, att bildningen gjort så synnerligen mycket härvidlag. Om utskottet velat uttrycka det rakt på sak som det är, hade utskottet kanske hellre bort säga, att de kristliga rörelserna varit de, som mer än något annat hejdat svordomslasten.

Vidare säger utskottet, att vi begärt lagstiftningsåtgärder. Det hava vi visst icke gjort. Var står det, att vi begärt lagstiftningsåtgärder? Vi hava icke begärt några sådana åtgärder, lika litet som vi begärt dylika mot dryckenskapen och superiet i järnvägsvagnarna. Vi hava begärt ett anslag, som angiver, att man icke skall svärja. Är det då så farligt, om det på anslag i järnvägsvagnarna skrives: svärj icke? Om vi tro något på den religionsurkund, som brukar ligga till

Ang. viss ordningsföreskrift rörande passageraretrafiken å järnvägarna.

(Forts.)

grundval för de predikningar, som hållas vid riksdagens början, så vill jag erinra om, att där står ett ord, som lyder: svärjen icke. Slutligen, när jag ser på det hela, kan jag icke finna annat i utskottets utlåtande, än att man icke vill giva sig in på frågan. Villö man allvarligt gå in på frågan, skulle man nog också komma till positivt resultat i stället för som nu till ett blankt negativt. Under sådana förhållanden, herr talman, ber jag att få förena mig med herr Johanson i Huskvarna i hans yrkande om bifall till motionen och avslag på utskottets hemställan.

Herr Lovén: Herr talman! Anledningen till att jag begärt ordet i denna fråga är den, att jag sedan många år tillbaka varit anställd i järnvägarnas tjänst och därför torde känna till de förhållanden, varom här är fråga. Jag har varit med och gjort tågtjänst på den tid, när slagsmål och dryckenskap hörde till ordningen för dagen och när tågbetjäningen ofta fick mera syselsätta sig med bråkiga passagerare än med de göromål, som egenligen höra till deras tjänst. Men jag kan också intyga, att under de senaste åren har det blivit ett helt annat förhållande på järnvägarna. Vi hava fått förbud mot att i järnvägskupéerna förtära rusdrycker, men redan innan man kommit så långt, att det gjorts anslag i kupéerna, hade man kommit därhän, att det mycket sällan förtäres rusdrycker och ytterst sällan förekom berusade personer på järnvägarna i vårt land. Jag vill icke, såsom herr Räf gjort ifråga om svärjandet, tillskriva denna förbättring de kristliga rörelserna i vårt land; jag vill fastmera tillskriva det den ändring, som skett beträffande järnvägskupéerna, i det att man blivit av med de gammaldags vagnar med trånga bås, där människor sällade sig tillsammans allt efter lynne och gemenskap, och i stället fick stora ljusa kupéer, där folk av olika samhällsklasser dväljas tillsammans i samma kupé. Allt efter som de »bättre klasserna», om jag så får säga, började resa på tredje klass, försvann detta, och man påträffar nu sällan en sådan grupp av människor, som svärja och supa.

Det har också blivit bättre i järnvägsväntsalarna på de senaste åren, än det var i forna tider. Då tordes understundom knappast en ordentlig människa gå in i en väntsal. Även där har det, som sagt, blivit bra mycket bättre, och jag vågar såsom mer än tjuguarig järnvägstjänsteman säga, att det svärjande, som nu förekommer, av den art, att det trakasserar resande och gör, att de kunna känna sig illa till mods, icke äger rum i den utsträckning, som motionärerna vilja söka göra gällande. Dessutom äro i alla kupéer i vårt lands järnvägsvagnar anslagna utdrag ur trafikstadgan, och denna stadga talar ett tydligt språk. Förekommer svärjande i den mån, att det sårar medresande, kommer ett enkelt påpekande av saken antingen till konduktören eller, om det är i en väntsal, till stationsbetjäningen alldeles säkert att leda till bättre resultat, än som kan vinnas genom ett anslag: svärj icke. Ty konduktören kan icke vara i kupéerna oavbrutet utan en medresande måste göra

annålan till vederbörande tågbefållhavare eller stationsinspektor, och han skall då helt säkert med stöd av trafikstadgan se till, att varken någøt svärjande eller andra oordningar få åga ruin.

Ang. viss ordningsföreskrift rörande passageraretrafikken å järnvägarna.
(Porta.)

Herr Räf sade, att i kasernerna finnas sådana anslag om att man icke skall svärja. Jag vet icke, om herr Räf har varit så mycket i kasernerna och om han vet, huruvida dessa anslag gjort någon verkan. När jag för tjugu år sedan vistades i kasernerna såsom värnpliktig, om jag då sett ett sådant anslag, hade jag alldeles säkert kommit att tänka på, att detta anslag borde sättas upp i officersmässen, ty när jag fullgjorde min värnplikt, voro officerarna värre att svärja än menige man. Jag tillåter mig att betvivla nyttan av dylika anslag, såvitt icke de, som äro satta att hålla ordning och förega med gott exempel, först lägga bort att svärja.

Med stöd av min kännedom om i vilken ringa utsträckning svärjande av den art, att det sårar medresande, förekommer i vårt lands järnvägsväntsalor och kupéer, ber jag att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Räf: Det var i flera avseenden mycket intressant att höra den näst föregående talarens anförande, i synnerhet som det var så fullt av inkonsekvenser. Det är egendomligt, att man ständigt skall hava att kämpa med järnvägsfolket självt, då man vill hava genomfört några förbättringar just i fråga om järnvägarna. När det var fråga om att få upp ett anslag till förekommande av superiet i järnvägsvagnarna, så voro de värsta motståndarna, jag då hade här i kammaren, järnvägens eget folk. Man skröt icke litet med, hur bra det var på järnvägarna, när det var fråga om ett sådant anslag. Hade jag icke tagit fram järnvägens eget folk som exempel på hur nödvändigt det var att få upp ett anslag, så spörjs det, om vi kommit någon vart med saken i alla fall. Det är märkvärdigt, hur varje institution försvarar de sina. Det är icke någøt fult drag i och för sig, om man blott har sanningen på sin sida.

Nu säger man ena stunden, att det icke gjort någon verkan, att det blivit uppsatt ett anslag mot svärjande i kasernerna, men andra ögonblicket säger man, att det hade varit fördelaktigare att sätta upp anslaget för officerarna än för manskapet. Jag tager för givet, att de anslag som äro gjorda äro avsedda såväl för officerare som manskap, och jag har hört av manskapet, att det varit mycket bra för manskapet att kunna fästa officerarnas uppmärksamhet på att de icke skola svärja, och jag för min del tror, att det är fördelaktigt för både manskap och officerare. Officerarna hava haft anledning att säga till manskapet: svärj icke; och manskapet har kunnat giva en antydning till officerarna, att de icke skola svärja. Om det är fördelaktigt med ett sådant anslag i kasernerna, så kan jag icke begripa, att det icke skulle vara synnerligen fördelaktigt att hava detta anslag även i kupéerna att peka på och säga: se vad som står på väggen: svärj icke. Man behöver för övrigt icke säga någøting utan blott peka på det. Om det är

Jag, som ord-
ningsföreskrift
rörande pass-
geraretrafiken
på järnvägarna.

sant, att det inverkar förmånligt, att inspektörerna och konduktörerna få en erinran om detta, så är det väl också sant, att det är förmånligt om det står såsom en påminnelse för samtliga passagerare: svärj icke.

Jag anför ännu en gång att i vår religionsurkund står det: I skolen alls icke svärja. Detta skriftspråk duger nog och biter kanske lika bra, som om man satte bara: svärj icke.

Jag får ånyo och med så mycken större styrka, sedan jag hört detta anförande av en järnvägstjänsteman, yrka bifall till motionen.

Herr Hage: Herr talman! Jag har begärt ordet endast för att säga, att herr Råfs framställning om att järnvägsfolket gjort motstånd mot att åstadkomma bestämmelser mot spritdryckers användande på järnvägarna icke grundar sig på en riktig historieforskning. För min del var jag med i det utskott, som behandlade denna sak; och jag tillstyrkte åtgärder i den riktning, som herr Räf ville hava. Jag vet alldeles bestämt, att andra järnvägstjänstemän, som jag talade med här i kammaren, också stodo på samma ståndpunkt som jag. Där- emot erinrar jag mig, att det vid detta tillfälle fanns en högre ämbetsman vid järnvägarna, vilken på den tiden tillhörde kammaren och som var emot detta yrkande. Men det var alltså endast ett undantag. Där- emot var den större delen av järnvägstjänstemännen på den sida, varifrån påyrkades åtgärder i den riktning, som herr Räf förordade. Jag vill endast hava sagt detta för att något litet lägga tillräkta herr Råfs historieforskning på detta område.

För min del vill jag i övrigt endast hemställa om bifall till utskottets förslag.

Herr Lovén: Med anledning av herr Råfs yttrande, att han ofta, när det gällde att införa dylika ordningsföreskrifter på järnvägarna, haft att kämpa med järnvägstjänstemännen, så vill jag ifråga om bestämmelserna, att rusdrycker icke skola få förtäras i kupéerna, säga, att jag sysslat med den saken lika länge som herr Räf. Redan i början av 1900-talet har jag som sekreterare i järnvägsmännens nykterhetsförbund varit med om att ingå till Kungl. Maj:t och järnvägsstyrelsen med anhållan om sådana anslags uppsättande till befrämjande av nykterheten. Jag har, innan jag tillhörde denna kammare, av herr Räf fått mottaga personliga brev, då han arbetade för denna sak i kammaren, och han har även fått material av mig i och för sitt arbete för saken, så att den tillvitelsen behöver jag icke få, att jag skulle hava på något sätt motarbetat detta förslag om rusdryckernas borttagande.

Men detta blir något helt annat. I och med att nykterheten blivit skönlösa på tågen bortfaller en del av det svärjande och användande av råa uttryck som förekommer bland berusade personer och som verkar sårande och störande på andra resande. Jag vågar säga, att ingen järnvägstjänsteman i denna kammare skulle vilja på något sätt resa hinder mot herr Räf ifråga om åtgärder mot rusdryckers förtärande

på tågen. Jag har velat säga detta, för att det icke skall framstå, såsom om jag på något sätt skulle hava motverkat herr Råfs arbete för rusdryckernas borttagande från tågen.

Jag vidhåller fortfarande, herr talman, mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Jag vill öfver-
lämnaförskrifv
talande passan-
geraretrafikken
på järnvägarna.
(Forts.)

Herr Råf: Jag ber endast att få säga, att när jag påstod, att jag just haft att kämpa mot järnvägarnas eget folk, så var detta mitt påstående sant. Det var en distriktschef jag då hade att kämpa mot, men icke herr Hage. Vidare ber jag att få konstatera, att många järnvägstjänstemän ärligen kämpat för att få upp detta anslag mot spritdryckers förtärande i järnvägsvagnarna. Vi äro väl således överens om att sådana anslag hava sin praktiska nytta, och då kan jag icke begripa, varför vi icke kunna vara överens även i detta fall.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr Carlström: Då jag är en av dem som underskrivit motionen, skall jag be att få säga några ord till förmån för densamma.

Det är möjligt, att jag icke skulle hava skrivit under motionen, om jag icke nyligen haft ett så färskt bevis på vad man kan tillåta sig i en järnvägsvagn i fråga om svordomar. Jag reste nämligen för någon tid sedan mellan ett par stationer i Jönköpings län. Vid en av stationerna kom det in ett sällskap. Jag skall icke säga till vilken kategori av människor de hörde, ty det hör icke hit. Det svärjes inom alla samhällsklasser. Emellertid fördes där ett sådant språk under hela tiden mellan dessa båda stationer, att jag tackade Gud, att mina barn icke voro med ochingo höra det.

Då utskottet gått med på, att det är ett behjärtansvärt syfte och att det finns skäl till klagomål fastän det icke synes finnas några effektiva åtgärder för att åvägabringa bättring, vill jag ändå tro, att detta kanske icke varit grundtanken hos utskottet, utan jag tror fast mera, att man ansett, att saken är av mindre betydelse. För min del anser jag, att saken icke är av liten betydelse. Jag får säga, att jag under många år sökt arbeta på att i någon mån höja ungdomen i intellektuellt hänseende. Det är ju så, att ute på landsbygden är ungdomen under åren närmast efter det den slutat folkskolan och fram emot 17-, 18-årsåldern lämnad åt sig själv. Det finnes mycket att anmärka på den undervisning som under dessa år gives ungdomen. Den får ingen undervisning från rätt håll, utan åtminstone på landsbygden är ungdomen då utan undervisning. Men det gives tillfällen för denna ungdom att lära sig något annat och däribland att svärja.

Det har väckts en motion här i kammaren som utgör en viss parallell till denna. Det är fråga om att bekämpa ogräset på böndernas åkrar. Det är också en motion som man kan tycka icke har så stor betydelse men jag får hoppas, att den i vederbörligt utskott får en allsidigare behandling än denna. Det sägs där, att det är av betydelse för produktionen och folknäringen. Jag skulle vilja säga, att det finnes något som heter andlig folknäring och att det också är av betydelse, om man söker bekämpa ogräset på detta område eller låter

*Ang. viss ord-
ningsföreskrift
rörande pass-
geraretrafiken
å järnvägarna.* det växa fritt, som det vill. Det heter i motionen med avseende på ogräset å åkrarna, att man icke har råd att låta ogräset växa bland den älla säden och taga sol, luft och näring från jorden. Har man verkligen råd att på det onråde, vi nu avhandla, låta ogräset växa utan att bekämpa detsamma?

(Forts.)

Jag anser därför, att motionen går i rätt riktning, och jag tror, att många fäder och mödrar i Sveriges bygder skulle vara tacksamma, om Sveriges riksdag ville säga ifrån, att den är emot svordomars nyttjande i järnvägsakupéer och väntsalar. Det säges: det svärjes ändå utanför dessa områden. Nåväl, det spottas och röks också utanför järnvägarnas väntsalar och vagnar. Men det finns i alla fall en föreskrift om att man icke får göra det därinne, Det skulle helt visst hava någon betydelse att föreskrifter av nu ifrågasatta slag uppsattes i väntsalar och resandevagnar.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag därå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes av herr Johanson i Huskvarna, uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren bifaller tredje tillfälliga utskottets hemställan i utskottets förevarande utåtande nr 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 86 ja mot 67 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 10.

*Ang. kungl.
hov- och slots-
staterna.*

Härefter förelåg till avgörande statsutskottets utlåtande, nr 1 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slotsstaterna.

Utskottet hemställde, att riksdagen måtte i riksstaten för år 1919 uppföra anslagen för kungl. hovstaten och kungl. slotsstaten med oförändrade belopp.

Efter föredragning av utskottets hemställan lämnades på begäran ordet till

Herr V e n n e r s t r ö m, som yttrade: Herr talman, jag ber att ä den socialdemokratiska vänstergruppens vägnar få i korthet yrka avslag. Den ställning, som den socialdemokratiska vänstergruppen intager till frågan om monarki och republik, är ju förut tämligen bekant. Vi känna den från föregående riksdag, och det kan därför vara ganska onödigt att ingå i någon behandling av den saken. Jag vill bara i korthet konstatera, att den republikanska och demokratiska tankegången tagit synnerligen raska steg framåt under senaste tiden. Sedan denna fråga sist förelåg till avgörande i Sveriges riksdag, har på den östra sidan vuxit fram den stora ryska republiken. Där har också vuxit fram den finska republiken och sedan längre söderut den ukrainska republiken, för att icke tala om vissa mindre riken. Vi se alltså, huru den centraleuropeiska och skandinaviska monarkismen klämnes mellan två sköldar, nämligen den väst-europeiska republikanska demokratismen och även den öst-europeiska republikanska demokratismen. Man kan säga, att monarkismen i dessa dagar känner sig som en kringskuren kung; och går utvecklingen med samma hastiga steg den närmast följande tiden under nästa ettårsperiod, kan man måhända befara, att av monarkismen icke kommer att finnas så mycket kvar vid nästa tillfälle, vi behandla denna fråga. Jag tillåter mig alltså att yrka avslag på utskottets hemställan, och då denna riksdag är den första i en ny period samt det kan vara av ett visst värde att få ställningen inom riksdagen konstaterad, skall jag sedan taga mig friheten att begära votering.

Ang. kungl.
hov- och stats-
staterna.

(Forts.)

Vidare anförde

Herr A n d e r s s o n i Skivarp: Herr talman! Jag skall endast be att i korthet få yrka bifall till utskottets förslag. Jag tycker att de motiv, som den förre talaren anförde, icke voro så värst lockande, då han nämligen talade om ställningen i öster. Jag tror, att det är lämpligare att ha monarki än att komma in i sådana förhållanden, som där råda.

Jag skall inte närmare ingå på denna sak, utan ber, som sagt, att i korthet få yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag å berörda hemställan; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets förevarande utlåtande nr 1 A, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Ang. kungl.
hov- och slotts-
staterna.

Vinner Nej. har kammaren avslagit utskottets berörda hemställan.

Forts.

Voteringen utvisade 116 ja mot 19 nej. vadan kammaren bifallit utskottets hemställan.

§ 11.

Vid härpå skedd föredragning av statsutskottets utlåtande, nr 1 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 första huvudtitel, innefattande anslagen till kungl. hov- och slottsstaterna, blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 12.

Därnäst i ordningen var å föredragningslistan uppfört statsutskottets utlåtande, nr 3 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Ang. beskick-
ningar och
konsulat.

Punkten 2. angående beskickningar och konsulat.

Sedan *mom. A* föredragits, yttrade,

Herr Månsson i Hagaström: Jag har en gång förut för ett par år sedan gjort ett påpekande om hur kostnaderna för vår representation i utlandet ökas. Det synes i detta avseende vilja bli en sannskyldig Nilens översvämning efter den nya vänsterregeringens tillkomst. Här är nu till att börja med ifrågasatt, att man skulle upprätta en ny legation i Helsingfors eller rättare sagt, förvandla därvarande generalkonsulat till en legation, varvid merkostnaden skulle bli lika med skillnaden mellan 18,000 och 40,300 kronor, eller 22,300 kronor. Jag har en gång förut här i kammaren yrkat på att vi skulle gå den andra vägen: att vi skulle dra in så uppenbart obehövligen legationer som de dyrbara beskickningarna i Turkiet, Italien och i Spanien-Portugal. I Madrid ha vi, om jag inte minner mig, ett eget legationshus, likaså ha vi i Konstantinopel ett stort hus med en utmärkt trädgård, vilket komme att betinga en betydande summa vid en försäljning. Jag frågar: Var finnes här i Sverige en köpman, som blivit en krona rikare eller en tanke klökare tack vare dessa höga avlöningar till denna legationspersonal därnere? Den köpmannen tror jag vi skulle kunna använda till museiföremål här i Sverige, så sällsynt torde han vara.

Skola vi nu ytterligare gå in på denna väg genom att, i stället för att dra in de nämnda beskickningarna och förvandla dem till generalkonsulat, av vilka man dock kan vänta någon nytta, i Finland öppna

en ny legation för att kanske sedan ytterligare inrätta en legation i Ukraina och en i Sibirien och en i Estland och en på alla de andra håll, där det nu uppkommer nya stater, titt och tätt?

Jag skulle vilja säga några ord för övrigt rörande hela detta beskickningssystem. Näst den folkförörande och folkförödande militärgalenskapen har väl ingenting blivit så grundligt avslöjat som dessa gyckelbockar, som vi benämna diplomater. Det är inte bara det, att man inte har någon reell nytta av dem för vad de kosta, utan det är även så, att genom det hemlighetsmakeri de bedriva, genom det, såsom en ärad kammarledamot plägar uttrycka sig, legitimerade spionage de utöva, råka folken genom dem ständigt i fara. Vidare är det så, att dessa beskickningar ofta rekryteras av ganska undermåligt folk. Vi ha i ett granland öster över en legation, som går löst på — ja man kunde bilda kompanier av samlingen. För någon tid sedan hörde jag en historia om denna legation. En person för för en tid sedan från Sverige, och hade bl. a. till uppdrag av Sveriges regering att underhandla rörande inköp av vissa varor, och en fullmakt för honom sändes till ifrågavarande legation för detta ändamål. När han kom till legationen för att hämta fullmakten, fick han följande upplysning: »Denna fullmakt är sänd tillbaka till Sverige!» Han måste vänta, till dess han fick en fullmakt igen hemifrån. Så har jag hört det uppgivas.

Vidare vill jag i förbigående säga, att det klagas ganska mycket i Ryssland, där ju spritförbud ejes råder, över att det formligen öser ut floder av sprit till legationerna, icke minst den svenska, och man betraktar legationen ungefär som en lönnkrögerianstalt, varifrån även andra i Petrograd boende svenskar få spritvaror. Detta har inom ryska regeringskretsar väckt ganska mycken förargelse.

Nu vill man byta ut ministerresidenten i Argentina mot en minister, vilket skulle kosta 45,000 kronor mot 36,000 kronor nu. Och vad är ändamålet och vad bleve fördelen? Jo, fördelen är den, att medan ministerresidenten nu vid slaktarnas middagar där nere får sitta nedanför den siste ministern, kommer han, när han fått denna förändrade titulatur med åtföljande ökning av lönen på 9,000 kronor, att flytta upp bland ministrarna vid bordet och kommer på så sätt en eller två platser högre. Det är, så vitt jag kan se, den enda fördel som är förbunden med denna utgift. Det synes mig, att vi i Brasilien och Chile och på andra dylika håll äro mera betjänta av generalkonsulat, besatta med dugande män.

I samband härmed vill jag också påpeka, hurusom de rapporter, som sändas från våra beskickningar och konsulat i utlandet, äro över all måtta tarvliga och därtill i många fall rena avskrifter av Norges konsulers rapporter. Jag har nu sedan några år tillbaka brukat läsa »Farmand», den bekanta norska affärstidningen, med vilken till varje nummer såsom bilagor följer en upplysning om Norges kommersiella liv; varjämte man mest med varje nummer får ett meddelande från de norska beskickningarna i utlandet. De meddelandena, som finnas att läsa där, äro sällan över två månader gamla, och det är således alltid färska saker, som man där kan få till liva. Jag behöver t. ex.

Eng. beskickningar och konsulat.
(Forts.)

bara peka på vilken massa av rapporter av gediget innehåll Norgesminister i Amerika ideligen sänder hem. Samma är förhållandet med Norges ombud i Schanghai. Kapstaden och på många andra håll. Vad däremot beträffar de rapporter vi få här hemma kan man säga, att de i regel äro 8 à 10, mången gång 14 månader gamla, när de här offentliggöras i »Kommersiella meddelanden». Det är därför nödvändigt att styva upp borsten på dessa herrar för att få dem att följa med förhållandena i det land, där de vistas, så att de i god tid sända oss här i Sverige uppgifter om hur ställningen och förhållandet äro på olika marknader och områden därute. Vi äro inte betjänta med en skara folk, för vilka omkostnaderna ständigt stegras i kapp med deras oförmåga att följa med förhållandena i det land, där de vistas.

Herr Nylander: Herr talman! Det förvanar mig att en i många fall så pass praktisk man som herr Månsson kan i tider som dessa uppträda mot en ökad representation för vårt land i utlandet. Den, som i likhet med herr Månsson brukar studera förhållandena i utlandet, vet, att där nu pågår en livlig rörelse för ökad representation; jag har för min del försökt göra dessa strävanden gällande även här inom vårt land, i det att jag framlämnat dels en motion, som behandlas i nu föreliggande statsutskottsutlåtande, dels en annan, syftande till en omorganisation och utvidgning av utrikesdepartementet.

Jag anser, att det för vår kommersiella framtid, för vår handel och industri, för vilka vi ju alla, såväl arbetsgivare som arbetare, böra ha intresse, mer än någonsin är nödvändigt att öka representationen och icke dra in en del poster, såsom herr Månsson önskar. Han nämnde ett par beskickningar, nämligen i Turkiet, Spanien och Portugal, i vilka två förstnämnda länder vi, som bekant, ha egna beskickningshus. För den, som haft tillfälle att arbeta i Levanten, där jag haft mitt verksamhetsfält i bortåt fyra år, äro förhållandena dock i alla fall sådana, att det står absolut klart, att Sverige har en ovärderlig nytta av det egna beskickningshuset såsom sådant, ty hur underligt det än låter, har denna byggnad med sitt vackra läge bidragit till att göra Sverige mera bekant; och en ökad kännedom om ett land har alltid praktisk nytta med sig; den, som känner folkkaraktären där nere, förstår väl, vad det beror på. Jag anser, att det beskickningshus vi nu där ha, bör ur rent praktisk synpunkt stå kvar i svensk ägo; ty detta har, som sagt, bidragit till en betydligt ökad kännedom om vårt land, och hade icke kriget kommit emellan, så hade vi med legationen i Konstantinopel såsom utgångspunkt betydligt kunnat upparbeta vår utrikeshandel där nere.

Herr Månsson nämnde, att han ville se den köpman, som haft för en krona nytta av legationernas arbeten, och en sådan köpman kunde man snart sagt sätta in på ett museum. Ja, jag vågar säga, att man i stället kan sätta in i ett museum den, som kommer med ett sådant påstående, som herr Månsson gjorde, nämligen att vi kommersiellt ej skulle ha någon nytta av våra beskickningar; ty

det är ingen tvekan om att våra legationer och konsulat samt särskilt de vid en del legationer fästa handelsattachéerna gjort kraftiga insatser för vår utrikeshandels befrämjande. Jag har ju själv haft tillfälle att arbeta vid en beskickning och vågar påstå, att affärsmännen haft stor nytta av denna liksom andra legationers arbete, och det skulle vara mig ett kärt nöje att kunna för herr Månsson vid tillfälle få visa en del av de affärer, som officiellt genom denna legation förmedlats.

Ang beskickningar och konsulat
Everts.

Herr Månsson nämnde vidare, att det är fullkomligt onödigt att i Argentina uppflytta därvarande ministerresident till ställning såsom minister med ackreditering även i Chile. Ja, det kan se så ut, att dessa rena rang- och etikettsfrågor icke spela någon roll, men likväl är detta just i sådana länder av större betydelse, än man tror, och när andra med Sverige jämställda länder där ha ministrar, anser jag, att det icke är Sverige värdigt att vara sämre, i synnerhet om man betänker vilket livligt varuutbyte föreligger mellan Sverige och Argentina. Vad själva ackrediteringen i Chile beträffar, är det ju ett länge uttalat önskemål från svenska näringsidkares sida att där få en kraftigare representation; ty det vet nog herr Månsson också, att Sydamerikas västkust erbjuder stora möjligheter för import till Sverige av viktiga råvaror och även för en ökad export av svenska fabrikat.

Vidare övergick herr Månsson till en kritik av legationernas och konsulatens rapporter och påstod, att dessa i många fall äro rena kopior av de norska. Jag kan icke direkt här dra fram några exempel, men det är ju möjligt, att i en del fall konsuln eller ministern tar en del uppgifter, som äro insamlade genom förmedling av andra legationer och konsulat. Men detta hör i alla fall till undantagen, och det kan dock vara nyttigt, då man ju kan spara tid på det sättet, exempelvis när det gäller insamlandet av en del statistiska uppgifter, som redan finnas på annat håll; i sådana fall blir det ju onödigt att nedlägga ett dubbelarbete. För övrigt är det ofta så, att ett samarbete äger rum mellan de olika konsulatens representanter i utlandet, så att om den ene exempelvis har en sak, som han vet är av intresse även för det andra landets representant, ett ömsesidigt utbyte understundom kan ske och bliva till gagn.

Vad rapporternas värde beträffar, så är icke tvivel om, att detta kan vara blandat. En del rapporter äro förvisso av en stor nytta, och jag har exempelvis just här med mig en rapport, som jag fått för två dagar sedan i ett ärende, som högst väsentligt intresserar herr Månsson, nämligen vår skeppsbyggnadsindustri. Det är en utomordentligt intressant rapport över Japans skeppsbyggeriindustri och skeppsfart, skriven av en av vår beskickningsmedlemmar i Tokio. Ett sådant påstående, att alla beskickningsrapporter icke äro av värde, behöver för övrigt ej vidare bemötas. De äro av olika värde, men en icke ringa del är som sagt av stort värde. Att konsulsrapporterna bliva något sent publicerade är i någon mån sant, och i detta fall vill jag ge herr Månsson så till vida rätt, att vi böra sträva efter att icke lägga så stor vikt vid de s. k.

Ang. besked-
ningar och
konsulär-
försl.

årsberättelserna, utan mera vid de tillfälliga rapporterna, behandlande ämnen, ärenden och affärer, som föreligga just för tillfället. Herr talman, jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Vidare anfördes ej. Kammaren biföll vad utskottet hemställt.

Mom. B.

Utskottets hemställan bifölls.

Härpå föredrogs *mom. C:* och begärdes ordet därvid av

Herr Nylander, som anförde: Herr talman! Även om statsutskottet ej ansett sig kunna direkt gå med på det i min motion framställda förslaget, anser jag mig dock med hänsyn till själva saken kunna vara synnerligen tillfredsställd över att statsutskottet kommit till samma resultat, som varit motivet för min motion, nämligen att frågan om en förbättrad konsulär representation i Ostindien synes vara av en så stor vikt, att utskottet föreslår riksdagen att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och på vad sätt en förstärkning av vår konsulära representation i Ostindien bör komma till stånd. Jag är nämligen alldeles förvissad om, att en sådan utredning, till vilken jag hoppas, att riksdagen kommer att ge sitt bifall, skall leda till, att vi få den förstärkning i vår konsulära representation därstädes, vilken är absolut nödvändig. Då jag alltså yrkar bifall till statsutskottets förslag, kan jag emellertid här ej underlåta att därvid uttala den förhoppningen, att denna utredning måtte försiggå så snabbt som möjligt, så att, ifall så sig göra låter, förslag till denna förstärkning kommer fram redan vid nästa års riksdag.

Vidare yttrades ej. Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkterna 3—17.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 18.

Lades till handlingarna.

Punkterna 19—21.

Utskottets i dessa punkter gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

Punkten 22.

Lades till handlingarna.

Punkterna 23—25.

Kammaren biföll vad utskottet föreslagit.

§ 13.

Föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 3 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 tredje huvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkterna 1—17.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkterna 18 och 19.

Lades till handlingarna.

Punkterna 20 och 21.

Utskottets i dessa punkter gjorda framställningar bifölls av kammaren.

Punkten 22.

Lades till handlingarna.

§ 14.

Härefter föredrogs statsutskottets utlåtande, nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under punkt 92 av sjätte huvudtiteln gjorda framställning angående höjning av förslagsanslaget till rese- och traktamentspenningar jämte en i ämnet väckt motion; och blev utskottets däri gjorda hemställan av kammaren bifallen.

§ 15.

Slutligen upptogs till behandling bevillningsutskottets betänkande, nr 7, i anledning av väckt motion angående stämpelskatt å aktiekuponger.

Ang. stämpelskatt å aktiekuponger.

I en inom första kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 17, har herr *Sandler* föreslagit, att riksdagen måtte besluta införa uti stämpelförordningen bestämmelser om stämpelskatt å aktiekuponger.

Utskottet hemställde, att förevarande motion ej måtte föranleda till någon riksdagens vidare åtgärd.

Reservation hade likväl avgivits av herrar *Jacob Larsson*, *Källman*, *Månsson* i Hagaström, *Holmström*, *Nilsson* i Kristianstad, *Bergman* och *Olsson* i Ramsta, vilka ansett, att utskottet bort hemställa, att riksdagen med anledning av förevarande motion måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

utredning, huruvida och under vilka förutsättningar vinstutdelning från aktiebolag skulle kunna göras till föremål för stämpelskatt, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde för-
anleda.

Utskottets hemställan upplästes, varefter

Herr Nilsson i Kristianstad anförde: Herr talman, mina her-
rar! Som av detta betänkande framgår har undertecknad jämte några
utskottskamrater avlämnat en reservation vari vi yrkat en skrivelse
till Kungl. Maj:t i motionens syfte. Jag skall därför med några ord
angiva orsaken till att vi här icke kunnat förena oss i utskottets av-
slagsyrkande.

Vid föregående riksdag beslöts, att från och med innevarande år
införa en s. k. räntestämpel, ett nytt slag av stämpelskatt, avseende
att särskilt träffa den utdelning, som i form av räntor kommer spa-
rat kapital till godo. Denna stämpelskatt utgår med 1 % med
vissa undantag för på sparkasseräkning eller i sparbank inestående
medel, då dessa icke uppgå till visst belopp. Denna nya form av
stämpelskatt, räntestämpel, drabbar sålunda sådana personer, som an-
vända sina sparade pengar så, att de sätta in dem på bankräkning. En
utdelning av 4 1/2 % ränta t. x., som en person erhåller på sitt spa-
rade bankkapital, blir sålunda från och med detta år skattebelagt med
1 % av räntans belopp.

Den motion, som här är väckt i första kammaren av herr Sandler,
går ut på att åstadkomma en likställighet i detta avseende mellan så-
dant kapital, som placeras i aktier, och sådant, som sättes in i en
bankinrättning. Den, som exempelvis har 10,000 kronor och placerar
dessa 10,000 i en bank mot 5 % ränta, får betala räntestämpel, men
den som i stället placerar dessa 10,000 kronor i ett annat företag, som
likaledes ger 5 % utdelning på det insatta kapitalet, blir däremot be-
friad från stämpelbeläggning på den utdelning, han erhåller. Enligt
mitt förmenande och likaså enligt reservanternas uppfattning kan det
inte vara rimligt, att man på denna väg skall kunna slippa ifrån den
stämpelskatt, som riksdagen i följ. ansåg lämpligt att lägga på det i
bank inestående sparade kapitalet.

Från utskottsmajoritetens sida har anförts en massa skäl, varför
man inte velat gå den av motionären anvisade vägen, och klart är, att
denna naturligtvis i praktiskt hänseende medför vissa svårigheter,
men i varje fall äro svårigheterna efter reservanternas mening inte så
stora, att man därför bör rygga tillbaka eller aldeles slå saken ifrån
sig. Syftet med motionen är enligt min mening fullt riktigt, och det
innebär en konsekvens av följ. års beslut att införa räntestämpel, och
då så är förhållandet, ha vi reservanter, när intet särskilt förslag har
legat till grund för motionen, såsom vi framhållit i reservationen, i
stället förenat oss i ett yrkande på en skrivelse till Kungl. Maj:t
i motionens syfte.

Jag skall således med det sagda helt kort och gott be att få yrka
avslag på utskottets hemställan och bifall till det av herr Jacob Lars-

son m. fl. reservationsvis avgivna förslaget om en skrivelse till Kungl. Maj:t i motionens syfte.

*Ing. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.*

(Borts.)

Vidare yttrade:

Herr R ö i n g: Herr talman, mina herrar! Jag har icke kunnat få en annan uppfattning vare sig av den debatt, som förts i bevillningsutskottet, eller av det anförande, som den siste ärade talaren nyss höll här, än att såväl den ärade motionären som de ärade reservanterna icke rätt förstått arten av den beskattning, som de arbeta för.

Motionären har framkommit med detta förslag, därför att fjolårets riksdag beslöt införande av en räntestämpel, och i anslutning därtill anse såväl motionären som reservanterna, att stämpel även bör åsättas kupong vid lyftande av i aktiebolag uppkommen vinst. Nu införde fjolårets riksdag som bekant räntestämpeln i stället för den depositionsstämpel, som utgick förut, vilken stämpelbeläggning i vissa fall underläts, i det att bestämmelsen därom kringgicks.

Emellertid får man icke förbise, att aktier redan nu beskattas med två olika stämplat. När aktier utgivas av ett bolag, så beläggas dessa aktier med emissionsstämpel, och när sedan en aktie vare sig genom köp eller byte överflyttas på annan ägare, erlägges en ny stämpelavgift, den s. k. fondstämpeln. Motionären vill, att ytterligare en stämpelavgift skall åsättas utdelning å ett kapital, som ofta två eller kanske flera gånger förut drabbats av stämpelbeskattning, emedan detsamma är placerat i aktier i ett bolag. Ty, mina herrar, det är att märka, att den ärade motionären icke har tänkt sig, att man skulle borttaga vare sig emissionsstämpeln eller fondstämpeln i och med det att man införde stämpel å kupong till aktie.

Det är att beakta, hur olika en penningplacering är t. ex. i en sparbank och i ett aktiebolag. Placerar man penningar på depositionsräkning i en bank eller i en sparbank, så vet man så gott som alldeles säkert på förhand, vilken ungefärlig ränta man kan få. Att densamma varierar något, är ju bekant, men det är bland de säkraste penningplaceringar, man kan göra, och man bör kunna gå ut ifrån den förutsättningen, att man med säkerhet får tillfredsställande avkastning på det kapital, som insättes i banken. Helt annorlunda ställer det sig, då man placerar penningar i ett aktiebolag. Många gånger är det en fördelaktig penningplacering, men ofta, om icke oftare, har det visat sig, att ett flertal aktiebolags avkastning ett år är en helt annan än ett föregående år och att även om bolaget ett eller annat år kan lämna en synnerligen gynnsam utdelning till aktieägarna, kan det ock hända, att år efter år aktieägarna icke få ett enda öres utdelning. Då vore det bra orättvist, om det är, då man får en utdelning på sina aktier, staten genast skulle beskatta denna utdelning i aktiebolag genom att åsätta kupongen en särskild stämpel. Och, mina herrar, huy går det i de många fall, då aktieägarna måste låna penningar för att delta i en nyemission? Det är icke endast folk, som lever under små förhål-

Jag stämpel-
skatt på aktier-
kuponger.
(Forts.)

landen, som får göra det, utan det är oftast förmögret och burget folk, som måste låna upp penningar för att vara med om nyemission och därigenom befrämja bolagets intressen. De få låna mot en ränta, som kanske ofta är större än den utdelning, som aktiebolaget sedan under en följd av år ger sina aktieägare. Är det då riktigt att åsätta kupongen en sådan extra beskattning som en stämpel? Såvitt jag kan finna, ingalunda?

Hur drabbar för övrigt en sådan stämpelbeskattning kapitalet i fråga? Jo, enligt min uppfattning mycket olika och mycket orättvist. Jag kan taga såsom exempel praktiskt taget vilket företag som helst, som under de sista åren gått framåt, för att visa, ur verkligheten, hur en dylik beskattning skulle verka. Jag såg nyligen i en tidning — för att nämna ett exempel, som även de arbetare, som ha plats i denna kammare, mycket väl känna till — att Nya Banken nu skall utöka sitt aktiekapital. Dessa aktier såldes för icke så länge sedan till pari eller något däröver, således för omkring 100 eller 110 kronor stycket. Nu har styrelsen föreslagit en utdelning av 10 % för 1917, eller 10 kronor per aktie. Bakom 100 aktier, köpta till pari, står i detta fall ett kapital av 10,000 kronor. Om jag icke är illa underrättad, ha dessa aktier nyligen sålts för 175 kronor per styck eller 75 % över pari. Vill man nu placera penningar och köpa 100 aktier i detta bolag, får man således betala 17,500 kronor. Är det riktigt, att vare sig man gjort kapitalplacering nu och betalat 17,500 kronor eller man gjort den för ett par år sedan och betalat 10,000 kronor, avkastningen av dessa kapital skall genom stämpelbeläggning beskattas med samma belopp? Nej, ingalunda, såvitt jag kan finna!

Den ärade motionären har uppenbarligen icke insett, att denna skatt, om den införes, icke är annat än en förstucken inkomstskatt. Men vill man hårdare beskatta inkomsten och förmögenheten, ja, då bör man naturligtvis gå till väga på ett helt annat sätt, än den ärade motionären tänkt sig, när han föreslagit en särskild stämpelskatt på varje kupong i aktiebolag, som ger utdelning. Då bör man gå på en direkt ändring av skatteskalan i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt. Därigenom vinner man det ändamål, som de ärade reservanterna framhållit till förmån för sin ståndpunkt, när de uttalat, att de vilja genom denna räntestämpel åstadkomma en rättvis beskattning. Vill man vinna det, då bör man om man anser, att staten behöver ökade inkomster till följe förestående ökade utgifter, icke på denna bakväg söka införa en förstucken inkomstskatt genom att åsätta aktiekuponger stämpel, utan då bör man som sagt, gå på en direkt revision av skatteskalan i förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt.

På dessa grunder anhåller jag, herr talman, få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Källman: Herr talman! Då herr Röing ville göra gällande, att icke reservanterna skulle förstått arten av den beskattning det här är fråga om, vill jag påstå, att herr Röing har betydligt missstagit sig. Lika väl som herr Röings uppfattning är förstådd och

även i någon man är av honom motiverad, så är den uppfattning vi ha, mycket lätt att förstå och även mycket lätt att framlägga skäl för.

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

Det är enligt vår uppfattning ofrånkomligt, att om man pålägger kapitalränta en särskild beskattning, så bör därav följa, att också utdelningen å aktier blir föremål för en parallell beskattningsåtgärd. Herr Röings starkaste skäl mot motionen skulle ju vara det, att aktier nu äro föremål för två olika slag av stämpelbeskattning, emissions- och fondstämpel. Ja, men då glömde herr Röing, att också inkomst av kapital, som man uppbar i form av ränta på i bank insatta penningar, är föremål för dubbelbeskattning, fast den drabbar mycket tyngre och den består i att man efter fjolårets beslut därom fått räntestämpel, men därjämte är man fortfarande skyldig att på inkomst av kapital betala kommunalskatt samt inkomst- och förmögenhetsskatt. Detta blir rätt betungande skattebelopp, och det är enligt min mening starka skäl, som tala för en stämpelbeskattning av aktiekuponger, på sätt antytts i motionen.

Vad utskottet anfört och av herr Röing ytterligare understrukt, det är, att det skulle vara så osäkert med vinsten, då man sätter in penningar i aktiebolag och särskilt i nya företag. Det är som känt torde vara en sanning med modifikation, och det framför allt, sedan den fria konkurrensen i allt väsentligt upphört och ersatts av de stora sammanslutningarna. I aktiebolagen är det tvärtom numera en ganska säker penningplacering, och de utdelningar, som nu vanligen förekomma vittna om att den stämpelskatt, som här föreslagits, har ovanligt starka skäl för sig. Det kunna vi vara överens om.

Orättvisan mot de små räntetagarna blir ju ganska stor, om icke aktieutdelningar bli föremål för en liknande beskattning som de små ränteinkomsterna. Det är icke riktigt, som herr Röing sade, att man i fjol omlade depositionstämpeln, utan man utvidgade också räntestämpeln, så att man gick ned till de små beloppen. Sådant är väl av den betydelse, att det bör påkalla motsvarande åtgärder rörande inkomst genom utdelning å aktier.

Vad herr Röing anförde angående Nya Bankens aktieemission verkade icke på mig, såsom herr Röing möjligen trodde, att det skulle göra, och det är icke av avgörande betydelse, att en eller annan måste låna penningar för att köpa aktier. Det är osunt att låna pengar för spekulation, som icke bör uppmuntras, i vilket företag de lånta pengarna än placeras. I någon mån kan man dämpa denna spekulation genom ökad beskattning.

Jag skall icke till bemötande upptaga herr Röings resonemang, att det förevarande förslaget skulle innebära en förstucken ny inkomstskatt. När vi ha en räntestämpel, så måste vi väl vara överens om, att om detta förslag innebär en förstucken inkomstskatt, så är räntestämpeln det också, och då bör man antingen taga bort denna eller också införa stämpelskatt på detta område.

Herr Röing framställde en stilla undran över att motionären icke förmått att framlägga förslag till lösning av denna fråga. Herr Röing känner mycket väl till, huru utredningsarbete bedrivs, då

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Ports.)

det gäller förslag av denna beskaffenhet, och herr Röing vet lika bra som jag, att det är i allmänhet alldeles öoverkomligt för en enskild motionär eller reservant att åstadkomma den tekniska utredning, som erfordras, utan att anlita den hjälp, som står till ett ständigt utskotts förfogande, och motionären har ju därför hemställt. »att vederbörande utskott måtte föreslå såväl skattens storlek som härför erforderlig lagtext.» När utskottets majoritet icke velat vara med om förslaget, så har det helt enkelt varit uteslutet att få de krafter till förfogande, som skulle vara erforderliga för att åstadkomma ett resultat, och det är därför, som reservanterna funnit sig föranledda att inskränka motionens yrkande och begära en skrivelse till Kungl. Maj:t. Jag hoppas, att om, som jag tror, andra kammaren går med på reservationen, en utredning kommer till stånd, och det kan hända, att riksdagen då framdeles får tillfälle att se på denna sak ur mera omfattande synpunkter än vad som i dag kan presteras.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till den reservation, som är avgiven av herr Jacob Larsson m. fl.

Herr Wikström: Herr talman! Reservanterna uttala den förmodan, att mot motionens principer icke kan göras någon välgående invändning. Jag tillåter mig att ha en annan uppfattning. Jag är motståndare till denna motion av rent principiella skäl, och själv anser jag, att mina invändningar äro välgående. Jag har endast obetydligt tycke för alla sådana här skatteformer, som äro att hänföra till indirekta skatter. De ha det gemensamma felet, att de verka så stelt, aldrig kunna ansluta sig till *skattekraften*, det går icke att få en *rättvis* beskattning på den vägen. Jag tror, att man i allmänhet bör ordna skatterna så, att de träffa den verkliga *skattekraften*, och jag tror därför att det är lyckligt, ju mer man överflyttar skatterna på den direkta inkomsten genom en väsentligen individuell beskattning.

Beträffande aktiebolag råder ett särskilt förhållande. De måste av praktiska och tekniska skäl betraktas som fristående skatteobjekt, och vi ha ju därför en särskild inkomstskatteskala för bolag, vilken kan höjas, ifall man tycker, att den är för låg. Men den här ifrågavarande stämpelskatten skulle ju utgå på vinstutdelningen. Därmed bleve det en individuell beskattning, och då framträder det också klart, huru orättvist den i själva verket skulle komma att verka. I ena fallet skulle den träffa dens utdelning, som i bolaget har *eget* kapital insatt till visst belopp; i andra fallet skulle den träffa den, som upplånat sitt insatta kapital och som kanske får betala 8 procents ränta därå. Jag tänker mig vidare en person, som uppbar en vinstutdelning på 500 kronor, som kanske redan förut har en stor inkomst, och för vilken denna vinst betyder endast en fämligen betydelselös ökning av en förut stor årsinkomst. Men staten tar ut skatten i alla fall med ett visst fixerat belopp. I andra fall kan denna utdelning utgöra en aktieägares *hela* inkomst eller utgöra en del av en inkomst, som i varje fall är för liten att

kunna existera på. Men staten kommer och tar även här precis samma skatt som i förra fallet. Icke är detta *rättvis* beskattning, det är visst och sant.

Jag förmodar, att alla reservanterna liksom jag principiellt stå på den ståndpunkten att vi så mycket som möjligt böra söka komma ifrån dessa indirekta skatter, som icke kunna verka annorlunda än orättvist, för att i stället gå på den direkta skatten där vi kunna träffa den verkliga skattekraften. Vi ha en inkomst- och förmögenhetsskatt. Den kan utökas, om det visar sig behöfligt. För närvarande veta vi icke, om vi behöva tillgripa nya skatter i år. Men om vi stå på den ståndpunkten rent principiellt, att vi skola avväga skatterna så, att de träffa den verkliga skattekraften, är det då reson och konsekvens i att just vi skola giva oss ut och leta efter nya indirekta skatteformer, söka införa nya indirekta skatter, om vilka vi på förhand vet, att de verka precis lika ojämnt och orättvist som en stor del av de förutvarande av samma slag.

Man säger att konsekvensen fordrar, att när vi togo räntestämpeln i fjol, böra vi taga detta förslag i år. Men här förefinnes åtminstone *en* skillnad. Man *lånar* icke penningar för att sätta in i en bank. Beträffande en person, som har penningar i en bank, kan man vara viss om att han har ett sparat kapital, men så är icke alltid förhållandet med aktieägaren. Han kan ha lånat sin insats i bolaget i en bank och få betala 8 procents ränta. Det finns ingen garanti för att han äger det kapital, som han sätter in i ett företag. I alla fall tycker jag, att om det visar sig, att denna räntestämpel får som konsekvens, att vi måste införa flera liknande och ännu orättvisare skatter, det bör leda till att man från vår sida begär en utredning om borttagandet av denna räntestämpel. Det skulle stå i bättre överensstämmelse med de principer, som vi väl som demokrater borde förfäktat i beskattningsavseende.

För min del är jag fullständigt på det klara med att denna motion pekar ett ytterligare stycke fram på en oriktig väg i skattelagstiftningen. Jag ber därför, herr talman, att få yrka avslag å såväl motionen som reservationen och bifall till utskottets hemställan.

Herr Rönig: Herr talman! Den ärade representanten på Stockholmslänsbanken framhöll såsom vägende skäl till förmån för reservanternas ståndpunkt det förhållandet, att utdelning å aktier i motsats till ränteinkomst icke är underkastat kommunal beskattning. Ja, det är riktigt, men herr Källman glömde att samtidigt framhålla, att vi stå inför en reformering av den kommunala beskattningen och att frågan om kommunal beskattning för dylik inkomst sålunda är fullständigt öppen, så ett dylikt skäl kan i detta sammanhang icke vara av någon avgörande betydelse.

Jag har den allra största aktning och respekt för min högt ärade vän, herr Källman, men jag måste säga, att efter hans anförande för en stund sedan tycks det, som hans kännedom om det ekonomiska livet i vårt land icke vore så synnerligen stor. Han påstod t. ex., att den per-

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

son, som placerade penningar i aktiebolag, numera kan anse en dylik penningplacering för ganska säker. Så föll hans yttrande ord för ord. Han behöver emellertid endast slå upp den statistik, som finnes t. ex. för åren före världskrigets början, och göra en jämförelse mellan alla de aktiebolag i vårt land, som givit nagorlunda tillfredsställande utdelning, och de aktiebolag, som icke givit någon utdelning alls, och då tror jag, att han nog i hög grad får justera sitt omdöme. Nej, penningplacering i aktiebolag är som regel, som nog flertalet vet, en högst osäker placering.

Herr Källman kallade dessutom en placering av penningar i ett aktiebolag, vilka penningar man måste låna upp för en osund spekulation. Nej, så är icke förhållandet. Har man en gång i förhållande till sina tillgångar gått in i ett företag, och detta företag visar sig sunt och möjligt att utveckla och detta företag just till följd av sina utvecklingsmöjligheter beslutit att utöka sitt kapital och man har förtroende till företaget och till de män, som ha ansvaret för dess ledning, så är det helt naturligt, att man gärna i fortsättningen vill vara med om att komma i åtnjutande av frukterna av det arbete, som är nedlagt i företaget. Vad är då naturligare, än att, om mina tillgångar äro sådana, att jag icke har medel att placera i den nyemission, som skall äga rum, jag då för en dylik teckning lånar upp penningar, för vilka penningar jag i många fall, som jag nämnde, nödgas betala en högre ränta än jag under vissa år åtminstone fått i utdelning av bolaget i fråga. Det är sålunda ingen osund spekulation, som herr Källman antydde, som man bör bekämpa och bekämpa på det sättet, att man åsätter kupongerna stämpel, utan detta är ett tillvägagångssätt av personer, intresserade av vårt näringsliv som så långt ifrån bör bekämpas, att det tvärt om icke bör försvåras för dem att vara med om att i fortsättningen i högre grad vara intresserade av det företaget, i vilket de ingått.

Jag har åtminstone, herr talman, icke av de skäl, som framhållits av herr Källman, blivit övertygad om, att om staten önskar ökade inkomster det är rätta vägen att gå fram genom att åsätta aktiekuponger stämpel, utan bör man i stället, som jag framhöll i mitt förra anförande och som även den siste ärade talaren utvecklade i sitt anförande, i så fall lägga om skatteskalen å inkomst- och förmögenhetsskatteförordningen.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman, mina herrar! Den siste ärade talaren slutade sitt anförande med att säga att han icke av vad herr Källman anförte kände sig övertygad därom, att vi hade rätt i den uppfattning, som vi i vår reservation framfört. Jag för min del betvivlar visst icke detta, ty vilka skäl som än framföras, så är det klart, att med den syn på bolagens förhållanden, som herr Röing i båda sina anföranden har låtit komma till synes, han icke kan anse någon som helst skatt, på utdelning på aktier, rättvis och befogad.

Den svartmålning, som han — jag uttrycker mig verkligen så — gjorde i sitt anförande av bolagens ställning, svär ju alldeles emot

vad som framgår, om man vill slå upp exempelvis de senaste årens revisionsberättelser för de olika bolagen eller se efter i taxeringslängderna litet varstades i de olika kommunerna. Den tröstlösa syn, herr Röing hade på bolagen, att de över huvud taget skulle vara mycket daliga affärer, så att de aktieägare, som kommit in och satsat pengar där, finge låna upp och låna upp blott för att företagen skulle hjälpas på fötter, den synen kan nog i ett och annat undantagsfall vara riktig, men i det stora flertalet fall är ställningen en helt annan i bolagen. De ha sin uppgift att fylla, sin fördel, men naturligtvis äro icke bolagen så dåliga inrättningar över huvud taget, att de icke skulle kunna bära exempelvis en liten stämpelskatt, som varje liten sparbanksmotboksinnnehavare får bära på det sparkapital han har i sparbanken insatt.

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

Man gör sig här i diskussionen enligt mitt förmenande skyldig till en felaktig syn på saken. Man drar fram alla möjliga svårigheter och bevisar här, att bolagen icke kunna bära det och det, man drar in förhållanden, som enligt min åsikt icke alls höra hit, ty, märk väl, motionen såväl som den skrivelse, reservanternas bära fram. avser ingenting annat, än vad som rör avkomsten av ett visst kapital. Det är således fråga om, i vad mån den avkomst, man har av ett kapital, skall stämpelbeläggas eller icke. Sedan riksdagen i fjol ansett en stämpelbeläggning med en procent naturlig och rättvis, då det gällt den avkomst, som man har av i sparbank insatta pengar, så anse motionären och reservanternas, att det ligger full rim och reson i, att om en person i form av aktieutdelning får fem procent på sitt i bolaget insatta kapital, han även skall betala en liknande stämpel, då ju det kapital, som han placerat i aktier, icke bör komma i bättre ställning än den persons kapital, som är placerat i en sparbank.

Gentemot vad herr Röing anmärkte vill jag påpeka, att åtminstone jag icke har avsett, då jag talat om syftet med denna motion, att ett bolag, som ingenting utdelar, skall få sina kuponger stämpelbelagda. Stämpelbeläggningen kommer först, då utdelningen på någon kupong skall lyftas, på samma sätt som räntestämpel erlägges, då man lyfter sin ränta i en sparbank eller dylik penninginrättning. Då utdelningen på aktier lyftes — under förutsättning, kan man ju bestämma, att utdelningen utgår med fem procent eller därutöver — skall stämpel åsättas utdelningskupongen. Därmed följer, att man icke kommer att stämpelbelägga fallfärdiga eller dödsdömda bolag.

Herr Röing försökte här av någon oförklarlig anledning att särskilt beröra Nya Bankens förhållanden, kursen på dess aktier och annat sådant. Jag vet icke, vad han åsyftade därmed, om han gjorde det därför, att han ansåg denna bank vara ett särskilt lysande företag, eller om någon särskild rekommendation för företaget från hans sida ansågs nödig. Här gäller icke det ena eller det andra företaget, utan här är ställningen sådan, att man står på en stark och riktig grund, om man, såsom vi, ställer sig på motionens syfte.

Jag skall blott med ett konkret exempel påvisa, hur denna sak, om man närmare vill tränga in i den, faktiskt ligger enligt reservan-

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
husinger.
(Forts.)

ternas uppfattning. Det har sagts — och herr Röing var också inne på det området — att visserligen äro utdelningar å aktier i bolag fria från den allmänna bevillningen, men å andra sidan tillkommer stämpelbeläggning i form av foudstämpel när man köper och säljer aktier och likaså när bolaget utsläpper nya aktier i form av emissionsstämpel på dessa aktier. Men det är alldeles detsamma, som att man får betala stämpel på lagfart, när man köper eller byter fastigheter. De, som insatt pengar i bolag och på dessa pengar erhålla utdelning, få därigenom en favör, som jag skall be att få med ett konkret exempel bevisa. Antag, att en person med 10,000 kronors kapital får en utdelning av aktier i år på 500 kronor, och antag, att en annan person med samma kapital satt in sina pengar i en sparbank i stället. Den, som får 500 kronor i utdelning ifrån sina bolag, är fri från skyldighet att betala räntestämpel, han är vidare fri från att betala allmän bevillning och därmed också från kommunalskatt för det utdelade beloppet, ty man utgår ifrån att bolaget, som åstadkommit vinsten, betalar skatt och att skattskyldighet för utdelningen skulle innebära dubbelbeskattning. Den person, som har 500 kronor i inkomst av aktieutdelning befrias således från räntestämpel och kommunalskatt, medan däremot den, som har 500 kronor i ränta på det kapital, som han satt in i en sparbank, får betala en procent eller fem kronor i räntestämpel och vidare får betala kommunalskatt för fem bevillningskronor. Antag att lands-
tingsskatt, kommunalskatt och vägs-katt uppgå till sammanlagt 10 kronor per bevillningskrona, så blir hans utgift för dessa 500 kronors inkomst, som han fått på sitt sparade kapital, sammanlagt 55 kronor nästa år, om han har denna inkomst i år, medan däremot den, som får motsvarande inkomst på aktier, i vilka han placerat sitt kapital, varken behöver betala någon räntestämpel eller någon allmän bevillning eller någon kommunalskatt på det belopp han lyfter i utdelning. Enbart detta exempel förefaller mig vara tillräckligt belysande och övertygande.

Herr Wikström på Norrlandsbanken gjorde gällande, att detta var en så förfärlig indirekt skatt. Nej, får man icke svårare indirekta skatter än den, som går ut i form av stämpel på vissa papper av denna beskaffenhet, tror jag icke det finnes någon anledning att klaga. Det parti jag representerar och arbetarklassen överhuvud äro visserligen emot de indirekta skatterna, men naturligtvis är det skillnad på vad slags skatter det är fråga om. Sådana skatter, som gå ut på livsmedel och andra förnödenheter, göra det svårare för den enskilde att existera men märk, att denna indirekta skatt, om man nu skall kalla den så, avser intet annat än en liten stämpelbeläggning, som redan i form av räntestämpel är införd för de allra minsta kapitalisterna. dem som för säkerhet skull placerat sina besparingar i sparbank, och som man nu vill införa även för dem, som i stället placerat dem i aktier.

Det vore att beklaga, om denna kammare skulle gå de vägar, på vilka herrar Röing m. fl. söka föra den. Vad vi vilja är intet annat än rättvisa, det är, som förut nämnts, en konsekvens av fjol-

årets beslut. Att många svårigheter kunna möta att praktiskt genomföra denna konsekvens, är klart, men å andra sidan begära vi blott en utredning, och jag tror, att ett bifall till detta förslag om utredning skall vara ett beslut, som skulle hedra denna kammare, och ett motsatt beslut skulle enligt mitt förmenande vara livligt att beklaga.

Ang. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

Jag yrkar därför fortfarande bifall till reservationen.

Herr Berg i Staby: Herr talman, mina herrar! Då jag deltagit i detta ärendes behandling i utskottet, skall jag be att få säga några ord.

Jag måste erkänna, att jag i viss mån känt mig tilltalad av motionärens förslag. Jag har nämligen icke kunnat annat än finna, att när man i fjol införde stämpelskatt på ränteavkomst av i sparbank insatta medel, rättvisan kräver, att även utdelning å aktier blir stämpelbelagd. Jag har således icke fullt kunnat dela utskottsmajoritetens uppfattning, och de skäl utskottet anfört mot förslaget ha på mig icke verkat avgörande. Jag har i alla fall biträtt utskottets förslag, och det av den orsaken, att jag i fjol fann den då införda stämpelskatten på ränta vara synnerligen motbjudande. Den måste i fjol tagas, emedan staten då var i behov av ökade inkomster, och av den anledningen gav jag min röst för den ifrågavarande stämpelskatten. Men att nu gå längre på samma väg, synes mig vara olämpligt. Om man trätt in på en orätt väg, torde det vara det bästa att icke gå vidare på densamma, utan se till, om man icke kan vända tillbaka. Rättvisan synes kräva, säga nu reservanterna, att vi fortgå på samma väg. Jag skulle vilja fråga: Skulle fullständigare rättvisa icke kunna vinnas, om vi sökte helt och hållet gå ifrån den väg, som vi i fjol beträdde, och sökte få bort hela denna stämpelbeskattning? För mig synes det så, och av det skälet har jag biträtt utskottets förslag, till vilket jag ber att få yrka bifall.

Herr Månsson i Hagaström: Herr talman, mina herrar! Det torde vara klart, att när man nödgas tillgripa skatter av den art, att man har skatt på varje kilogram kaffe, varje kilogram mjöl, så kan en skatt på ränta och utdelningar icke anses orättvis. Man kan beklaga, att vårt skatteväsen är så illa ordnat, som det är, så att man icke kan lägga skatterna eller i varje fall den huvudsakligaste delen av dem på inkomst och förmögenhet och avväga dem efter vars och ens bärkraft.

Nu är det ju så, som vi veta, att en del skatter få vi taga här och en del där, och en del få vi rent av gå och snatta här och där i krokarna; vi ha ju hundratals skatteparagrafer, särskilt i tulltaxan och på andra områden, varigenom vi så att säga snatta skatt från folk, så att de icke märka det. Naturligtvis vore det trevligast, om vi en gång för alla hade en ren och klar inkomst- och förmögenhetsskatt, så att var och en betalade sin andel och vore fri sedan. Men när man måste gå på denna linje och plocka här och där, så kan man icke ha

Ang. stämpel-
skatt & aktie-
kuponger.
(Forts.)

någon rättmätig invändning, synes mig, mot en skatt på aktieutdelningar.

Det är ju så, att en del folk placerar sin sparade penning i sparbankerna, en del återigen, som vill låsa fast dem, köper obligationer, och en del åter köper aktier. Man har sagt, att det är två vitt skilda kategorier detta; att de, som ha sina pengar i obligationer och i sparkassor, är sådant folk som vill sova gott, och att de, som ha sina pengar i aktier, är sådant folk, som vill äta gott. Detta ordspråk tyder på, att aktierna giva i regel långt mer inkomst, än vad obligationer och vad sparbanksmedel giva. När vi då ha fått skatt på bankränta och när det är var man känt, att icke blott under de sista åren utan i allmänhet även förut man har haft ganska avsevärd ränta på det kapital, som är nedlagt i aktier, så synes det mig, att man icke gärna kan med ens något sken av rättvisa göra motstånd mot reservanternas förslag.

De invändningar, som framkommit, ha särskilt varit av teknisk art. Man har sagt: tänk så förfärligt mycket stämplars det skall behövas för att stämpelbelägga alla dessa aktiekuponger. Gent emot denna invändning har jag i utskottet gjort en erinran, som jag här vill föra fram till dem, som eventuellt kunna få frågan till utredning. nämligen den erinran, att man icke behöver ha så ofantligt mycket bråk med att stämpla kupongerna, utan att man mycket väl kan anordna skatten i form av en talongskatt. Om den talongskatten lägges så, att den utgår på femåriga genomsnittsperioder, så dödar man också den invändning, som säger: ja, men här är ett bolag, som utdelar tio procent i år, och som icke haft någon utdelning på fyra, fem eller sex år. Om man gent emot mitt förslag om femåriga talongskatteperioder invänder: Ja, men kupongarket varar i regel 10 år. så svarar jag: ja, låt det vara i 10 år, men låt oss uppdelat terminen på tio år i två talongskatteterminer på fem år. Bolagen kunna då förvarje år, såsom de i alla fall göra beträffande andra skatter, avsätta till en skattefond för talongskatten — så gör man på sina håll i utlandet — och så kan staten den ena terminen lyfta denna skatt, när terminen är utgången, och den andra terminen lyfta resten av skatten, när bolagen lämna ut nya kuponger. Detta sätt synes mig vara långt enklare än att stämpla själva kupongerna, varemot så många invändningar gjorts. I varje fall tycker jag, att ingenting kan från den andra sidan vara att erinra mot förslagets rättvisa, om man gör en sådan indelning i femårsperioder.

När man talar om emissionsstämpel och fondstämpel o. s. v., så kan man dock icke föra fram dessa stämplars såsom en invändning mot det föreliggande förslaget, ty var och en vet, att på en hel massa aktier, alla dem, som över huvud här komma ifråga till nämnvärd beskattning, är det till ersättning för den lilla emissionsstämpeln och den lilla fondstämpeln högst betydande kursvinster, som vederbörande inhösta, och man behöver icke alls gå långt för att hitta exempel på kursvinster, som äro alldeles ofantliga.

Jag har anslutit mig till reservanternas förslag och ber att få yrka bifall till detsamma.

Herr Wikström: Herr Nilsson protesterade mot herr Röings pessimistiska syn på bolagets ställning och tyckte, att de stora bolagen gott kunde tåla vid mer beskattning. Men varför då icke taga ut den på den väg, som anvisas av inkomst- och förmögenhetsskatten, som är både enklare och verkar rättvisare i alla avseenden än den skatt, som det här är fråga om.

Ang. stämpel-
skatt & aktie-
kuponger.
(Fortv.)

På samma sätt är det med den talongskatt, herr Månsson talar om. En sådan omläggning av den ifrågasatta kupongstämpeln skulle uppenbarligen få till följd, att det skulle bliva icke aktiernas ägare och mottagarna av vinstutdelningen, utan *bolaget* såsom sådant, som skulle få betala skatten. Då undrar jag återigen, varför man skall tillgripa dessa nya och otympliga skatteformer, när man har en så enkel och så rättvist verkande apparat som inkomst- och förmögenhetsskatten. Varför icke taga den vägen, om man över huvud vill beskatta bolagen mera? Här är tydligen icke avsikten att nå själva bolagen, utan det är aktieägarna, som skola beskattas för inkomsten. Det har jag ingenting emot. Jag tycker, att de böra beskattas både för inkomsten och för kursvinster, som herr Fabian Månsson talade om. Men jag vill, att de skola beskattas med hänsyn till den verkliga bärkraft de besitta, och att följaktligen skatten skall ansluta sig till inkomst och förmögenhetsskattens skala. Vi behöva icke några sådana här nya och orättvist verkande skatteformer för att beskatta denna vinst, om vi vilja beskatta den.

Herr Nilsson talade om, att dessa inkomster icke träffas av bevillning. Ja, det är ju en oförmåhet och en orättvisa, och den skall ju borttagas inom kort. Men den orättvisan bortelimineras i varje fall icke på det sätt, som här har föreslagits.

Herr Månsson förklarade sig stå på den ståndpunkten, att det vore allra bäst om man kunde uttaga alla skatter på den direkta beskattningens väg. Men skulle icke då jag och herr Månsson och de andra, som principiellt stå på samma ståndpunkt, kunna komma över ens om, att när en sådan skatt behöves, något som för närvarande är ovisst, gå på den *direkta beskattningens väg*, och överlåta åt de andra, de som framförallt äro rädda för att lägga skatten på det stora kapitalet och den verkliga bärkraften, att gräva efter och leta fram sådana här nya, indirekta skatteformer på alla möjliga vägar för att undgå den enda rättvisa formen för beskattningen. Jag tycker verkligen det är besynnerligt att behöva träffa herr Månsson ute på dessa stigar. Det skulle vara mycket förklarligare, om det vore från helt annat håll dessa ansträngningar komme.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på avslag därå samt bifall i stället till den vid betänkandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Aug. stämpel-
skatt å aktie-
kuponger.
(Forts.)

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställen i utskottets förevarande betänkande, nr 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställen, bifallit den vid betänkandet fogade reservationen.

Voteringen utvisade 48 ja, men 81 nej, vadan kammaren med avslag å utskottets hemställen bifallit den vid betänkandet fogade reservationen.

§ 16.

Herr statsrådet *Nilson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition, nr 85, med förslag till förordning angående särskilda bestämmelser om tiden för förvarande av vissa till ledning för taxering avgivna deklARATIONER.

Nämnda proposition blev på begäran bordlagd.

§ 17.

Upplästes ett till kammaren inkommet protokoll så lydande:

År 1918 den 15 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

revisorer:

vid kontoret i Göteborg

herr <i>Pehrsson, Pehr</i> , kyrkoherde, Göteborg,	med 34 röster
» <i>Sandblad, Erik</i> , ombudsman vid Hypoteksföreningen, Göteborg,	» 34 »
» <i>d'Orchimont, Fredrik</i> , f. d. handlande, Floda,	» 34 »
» <i>Lillieros, C. G.</i> , kassör, Göteborg,	» 34 »

vid kontoret i Malmö

herr <i>Wikborn, N.</i> , lantbrukare, Arrie, Månstorp,	med 34 röster
» <i>Cavalli, Gustaf</i> , överstelöjtnant, Malmö,	» 27 »
» <i>Johansson, P. A.</i> , kassör, Malmö,	» 34 »
» <i>Nilsson, Anders Johan</i> , lantbrukare, L:a Isie, Södra Åby,	» 34 »

vid kontoret i Falun

herr <i>Ernfors, O. A.</i> , f. d. riksdagsman, Björka, Bredgrind,	med 34 röster
» <i>Nordin, G.</i> , major, Falun,	» 34 »
» <i>Sandström, Carl</i> , kamrer, Orsa,	» 34 »
» <i>Ström, Johan</i> , f. d. riksdagsman, Transtad,	» 34 »

vid kontoret i Gävle

herr <i>Ericsson, I. G.</i> , telegrafkommissarie, Gävle,	med 34 röster
» <i>Brodin, Carl</i> , grosshandlare, Gävle,	» 34 »
» <i>Fogelberg, B.</i> , disponent, Gävle,	» 34 »
» <i>Lindberg, Erik</i> , vice konsul, Hudiksvall,	» 34 »

vid kontoret i Halmstad

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad,	med 34 röster
» <i>Ehrenborg, G.</i> , major, Halmstad.	» 34 »
» <i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågel- sång, Voxtorp,	» 34 »
» <i>Linder, J. R.</i> , skollärare, Tvååker,	» 34 »

vid kontoret i Härnösand

herr <i>Tham, K.</i> , rektor, Härnösand,	med 34 röster
» <i>Carlsson, V.</i> , häradsskrivare, Härnösand,	» 34 »
» <i>Hallin, E.</i> , kassör, Örnsköldsvik,	» 34 »
» <i>Hesse, Samuel</i> , advokat, Härnösand,	» 34 »

vid kontoret i Jönköping

herr <i>Johansson, Edvard</i> , Häradsköp. Skillingaryd,	med 34 röster
» <i>Gislén, Knut</i> , landskamrerare, Jönköping,	» 34 »
» <i>Andrén, Fredrik</i> , ingenjör, Jönköping	» 34 »
» <i>Jönsson, Johan</i> , landstingsman, Norrahammar,	» 34 »

vid kontoret i Kalmar

herr <i>Schött, Helmer</i> , tullkontrollör, Kalmar,	med 34 röster
» <i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar,	» 34 »
» <i>Olsson, C. A.</i> , f. d. riksdagsman, Järnsida, Nora Tång,	» 34 »
» <i>Magnusson, Hugo</i> , journalist, Kalmar,	» 34 »

vid kontoret i Karlskrona

herr <i>Krusc, K. R. T.</i> , kapten, Karlskrona,	med 34 röster
» <i>Karlsson, K.</i> , f. d. fortifikationskassör, Karlskrona,	» 34 »
» <i>Brorsson, N.</i> , kantor, Asarum,	» 34 »
» <i>Appelqvist, Casper</i> , handelsföreståndare, Ronneby,	» 34 »

vid kontoret i Karlstad

herr	<i>Liljesköld, K. A.</i> , f. d. häradshövding, Arvika,	med 34 röster
»	<i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad,	» 34 »
»	<i>Larson, L. W.</i> lantbrukare, Labberud, Ölme,	» 34 »
»	<i>Göthberg, A. H.</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors.	» 34 »

vid kontoret i Kristianstad

herr	<i>Persson, J.</i> , landstingsman, Sösdala,	med 34 röster
»	<i>Månsson, Nils</i> , kamrer, Östra Broby,	» 34 »
»	<i>Witzell, C.</i> , f. d. riksdagsman, Örskelljunga,	» 34 »
»	<i>Jönsson, B. J.</i> , handlande, Kristianstad,	» 34 »

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Burén, Iv.</i> , lantbrukare, Boxholm,	med 34 röster
»	<i>Edlund, Wilh.</i> , disponent, Mjölby,	» 34 »
»	<i>Gustafson, J. A.</i> , lantbrukare, Mjölby	» 34 »
»	<i>Träff, Axel</i> , fabrikör, Mjölby,	» 34 »

vid kontoret i Luleå

herr	<i>Bexell, Albert</i> , stadsfogde, Luleå,	med 34 röster
»	<i>Nordberg, Alb.</i> , kyrkoherde, Neder-Luleå,	» 34 »
»	<i>Bäckström, Amandus</i> , kommissionär, Öjebyn	» 34 »
»	<i>Östling, J. E.</i> , landstingsman, Gammelstad,	» 34 »

vid kontoret i Mariestad

herr	<i>Almin, R.</i> , lantbrukare, Lugnås,	med 34 röster
»	<i>Jonzon, P. G.</i> , landstingsman, Leksberg, Marie- stad,	» 34 »
»	<i>Bolin, J. Z.</i> , skollärare, Fyrunga	» 34 »
»	<i>Sterner, E.</i> , redaktör, Mariestad,	» 34 »

vid kontoret i Norrköping

herr	<i>Wahlberg, Fredrik</i> , ingenjör, Norrköping	med 34 röster
»	<i>Mossberg, Robert</i> , brandchef, Norrköping,	» 34 »
»	<i>Hedenström, Daniel</i> , ingenjör, Ljusfors, Skär- blacka,	» 34 »
»	<i>Lagerbäck, E. A.</i> , kassör, Norrköping,	» 34 »

vid kontoret i Nyköping

herr	<i>Sjöström, G.</i> , kyrkoherde, Tuna, Larslund,	med 34 röster
»	<i>Weinberg, B.</i> , f. d. godsägare, Nyköping,	» 34 »
»	<i>Winblad, Oskar</i> , förvaltare, Nyköping,	» 34 »
»	<i>Uhrberg, Ivar</i> , lantbrukare, St. Kungsladugår- den, Nyköping,	» 34 »

vid kontoret i Sundsvall

herr	<i>Horncij, Arvid</i> , tandläkare, Sundsvall,	med 34 röster
›	<i>Hellgren, J.</i> , bokhandlare, Sundsvall,	› 34 ›
›	<i>Ekkholm, R.</i> , f. d. riksdagsman, Sundsvall,	› 34 ›
›	<i>Thor, C. G.</i> , förvaltare, Nedansjö,	› 34 ›

vid kontoret i Umeå

herr	<i>Grafström, Hj.</i> , överstelöjtnant, Umeå,	med 34 röster
›	<i>Boström, N.</i> , f. d. riksdagsman, Bodbyn, Burträsk,	› 34 ›
›	<i>Ålund, W.</i> , jägmästare, Umeå.	› 34 ›
›	<i>Karlsson, Nils</i> , nämndeman, Tavelnsjö,	› 34 ›

vid kontoret i Uppsala

herr	<i>Bring, Sven Kasper</i> , f. d. rådman, Uppsala,	med 34 röster
›	<i>Wiklund, Gustaf</i> , t. f. akademibokkållare, Uppsala,	› 34 ›
›	<i>Arnelius, G.</i> , f. d. organist, Öster-Lövsta,	› 34 ›
›	<i>Hök, C.</i> , f. d. riksdagsman, Edeby, Rasbokil,	› 34 ›

vid kontoret i Visby

herr	<i>Forssman, P. A.</i> , disponent, Roma Kloster,	med 34 röster
›	<i>Melin, Oskar</i> , f. d. landskamrerare, Visby,	› 34 ›
›	<i>Larsson, K. L. J.</i> , riksdagsman, Bondarve,	› 34 ›
›	<i>Svallingson, M. E.</i> , kronolänsman, Böndersgård, Klintehamn,	› 34 ›

vid kontoret i Vänersborg

herr	<i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänersborg,	med 34 röster
›	<i>Håkansson, V. R.</i> , kamrer, Vänersborg,	› 34 ›
›	<i>Johansson, A.</i> , handlande, Ed	› 34 ›
›	<i>Johansson, Albert</i> , bruksbokhållare, Upphärad,	› 34 ›

vid kontoret i Västerås

herr	<i>af Billbergh, Th.</i> , f. d. lektor, Västerås,	med 34 röster
›	<i>Rudberg, Hj.</i> , f. d. räntmästare, Västerås,	› 34 ›
›	<i>Uggla, Claes</i> , häradshövding, Västerås,	› 34 ›
›	<i>Lindgren, Gustaf</i> , f. d. riksdagsman, Islingby,	› 34 ›

vid kontoret i Växjö

herr	<i>Bengtson-Gierup, Hans</i> , distriktslantmätare, Växjö,	med 34 röster
›	<i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö,	› 34 ›
›	<i>Andersson, C. A.</i> , landstingsman, Ivla, Boarp,	› 34 ›
›	<i>Eriksson, J.</i> , f. d. riksdagsman, Lindehult, Algutsboda,	› 34 ›

vid kontoret i Örebro

herr <i>von Hofsten, H. R.</i> , major, Örebro,	med 34 röster
» <i>Montgomery-Cederhjelm, R.</i> , kammarherre, Segersjö, Lännäs	» 34 »
» <i>Persson, O.</i> , nämndeman, Asker,	» 34 »
» <i>Windahl, Axel</i> , grosshandlare, Örebro,	» 34 »

vid kontoret i Östersund

herr <i>Mattsson, Anders</i> , lasarettssyloman, Östersund,	med 34 röster
» <i>Björklund, Olof</i> , godsägare, Oviken,	» 34 »
» <i>Roman, P. G.</i> , häradsskrivare, Östersund	» 34 »
» <i>Fladvad, O. E.</i> , landstingsman, Odenslund, Östersund,	» 34 »

suppleanter:

vid kontoret i Göteborg

herr <i>Lind, C. T.</i> , f. d. riksdagsman, Tanum,	med 32 röster
» <i>Rodhe, C. A.</i> , major, Göteborg,	» 32 »
» <i>Larsson, L.</i> , f. d. landstingsman, Huveröd,	» 32 »
» <i>Neiglick, Fritz</i> , Kapten, Göteborg,	» 32 »

vid kontoret i Malmö

herr <i>Rosén, Anders</i> , lektor, Malmö,	med 32 röster
» <i>Persson, Alfred</i> , lantbrukare, Wadensjö,	» 32 »
» <i>Ljuna, J.</i> , handlande, Hör,	» 32 »
» <i>von Porath, Wilhelm</i> , överstelöjtnant, Lund,	» 32 »

vid kontoret i Falun

herr <i>Nilsson, A.</i> , förvaltare, Falun,	med 32 röster
» <i>Holst, P.</i> , handlande, Malung,	» 32 »
» <i>Thorsell B.</i> , direktör, Wassbo, Ornäs,	» 32 »
» <i>Bohm, H.</i> , kronofogde, Falun,	» 32 »

vid kontoret i Gävle

herr <i>Bengtsson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Glösbo,	med 32 röster
» <i>Göransson, G. S.</i> , ingenjör, Gävle,	» 32 »
» <i>Sjögren, Arv.</i> , disponent, Forsbacka,	» 32 »
» <i>Bergsten, Knut</i> , tryckeriföreståndare, Gävle,	» 32 »

vid kontoret i Halmstad

herr <i>Dahlberg, John</i> , handelsföreståndare, Halmstad,	med 32 röster
» <i>Hollender, Y.</i> , ingenjör, Halmstad,	» 32 »
» <i>Magnusson, Magnus</i> , Magnilund, Eldsberga,	» 32 »
» <i>Frisell, G.</i> , fil. doktor, Kullagården, Varberg,	» 32 »

vid kontoret i Härnösand

herr	<i>Björklund, Henrik</i> , hemmansägare, Dynäs,	med 32 röster
»	<i>Törner, Alfred</i> , direktör, Härnösand,	» 32 »
»	<i>Hammarlind, Otto</i> , fabrikör, Nyland,	» 32 »
»	<i>Sandström, Nils</i> , direktör, Nyland;	» 32 »

vid kontoret i Jönköping

herr	<i>Svensson, Johan</i> , nämndeman, Fällinge, Smålandsstenar,	med 32 röster
»	<i>Fridén, F. J.</i> , disponent, Jönköping,	» 32 »
»	<i>Ramfeldt, Harry</i> , kapten, Ramsjöholm,	» 32 »
»	<i>Magnusson, August</i> , Svarvartorpet, Anderstorp;	» 32 »

vid kontoret i Kalmar

herr	<i>Johansson, Adolf</i> , f. d. riksdagsman, Möllstorp, Färjestaden,	med 32 röster
»	<i>Olsson, P. V.</i> , regementspastor, Kalmar,	» 32 »
»	<i>Modéer, Seth</i> , handlande, Mönsterås,	» 32 »
»	<i>Johansson, C. A.</i> , handelsföreståndare, Kalmar,	» 32 »

vid kontoret i Karlskrona

herr	<i>Johansson, Mattis</i> , trävaruhandlare, Eringsboda,	med 32 röster
»	<i>Bergström, G.</i> , godsägare, Bubbetorp, Torskors,	» 32 »
»	<i>Olsson, N. P.</i> , kamrer, Lörby, Mjällby,	» 32 »
»	<i>Svensson, Färdinand</i> , landstingsman, Fridlefstad, Björkeryd,	» 32 »

vid kontoret i Karlstad

herr	<i>Huss, R.</i> , kapten, Karlstad,	med 32 röster
»	<i>Johansson, Emil</i> , kyrkovärd, N:a Borgvik,	» 32 »
»	<i>Carlsson, L. J.</i> , f. d. riksdagsman, Frosterud, Rudskoga,	» 32 »
»	<i>Mossberg, Gustaf</i> , handlande, Framnäs, Blom- skog,	» 32 »

vid kontoret i Kristianstad

herr	<i>Hansson, Joël</i> , handlande, Osby,	med 32 röster
»	<i>Svensson, Maurits</i> , konduktör, Kristianstad,	» 32 »
»	<i>Troedson, Troed</i> , f. d. riksdagsman, Bjärnum,	» 32 »
»	<i>Olsson, Otto J.</i> , Hammenhög,	» 32 »

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Danckwardt-Lillieström, Gösta</i> , kassör, Lin- köping,	med 32 röster
»	<i>Grewell, Axel</i> , kapten, Linköping,	» 32 »
»	<i>Löwendahl, O. A.</i> , folkskollärare, Linköping,	» 32 »
»	<i>Tolf, Ernst</i> , kamrer, Linköping,	» 32 »

vid kontoret i Luleå

herr <i>Sundberg, Ragnar</i> , länsassessor, Luleå.	med 32 röster
» <i>Lantz, E. P.</i> , landstingsman, Luleå,	» 32 »
» <i>Ullman, U.</i> , kapten, Luleå,	» 32 »
» <i>Sandström, Robert</i> , handlande, Gammelstad.	» 32 »

vid kontoret i Mariestad

herr <i>Andersson, J. A.</i> , landstingsman, Wättlösa, Götened,	med 32 röster
» • <i>Holm, G.</i> , f. d. läroverksadjunkt, Skara.	» 32 »
» <i>Sjöberg, G. W.</i> , redaktör, Skövde.	» 32 »
» <i>Tham, A.</i> , överste, Jönköping,	» 32 »

vid kontoret i Norrköping

herr <i>Andersson, Gösta</i> , lantbr. Kolstad, Norrköping,	med 32 röster
» <i>Cederstrand, Th.</i> , handlande, Norrköping	» 32 »
» <i>v. Malmborg, Karl</i> , kapten, Wii, Okna,	» 32 »
» <i>Andersson, Ernst</i> , lantbrukare, Skälsund, Norrköping,	» 32 »

vid kontoret i Nyköping

herr <i>O.</i> , <i>Sandström</i> , lantbruksingenjör, Nyköping,	med 32 röster
» <i>von Sydow, C. O.</i> , kapten, Nyköping,	» 32 »
» <i>Tottie, K. F.</i> , lantbrukare, Lilla Kungsladugården, Nyköping,	» 32 »
» <i>Fant, Gunnar</i> , rådman, Nyköping,	» 32 »

vid kontoret i Sundsvall

herr <i>Wallen, J. G.</i> , kassör, Sundsvall,	med 32 röster
» <i>Hellberg, Alfred</i> , kyrkvärd, Högom, Sundsvall,	» 32 »
» <i>Nilsson, W. E.</i> , disponent, Karlsvik, Sundsvall,	» 32 »
» <i>Persson, Johan</i> , handlande, Sundsvall,	» 32 »

vid kontoret i Umeå

herr <i>Löwling, C. Joh.</i> , disponent, Umeå,	med 32 röster
» <i>Lindgren, J. W.</i> , rektor, Umeå,	» 32 »
» <i>Eriksson, Erik</i> , lantbrukare. Böle, Umeå,	» 32 »
» <i>Conradson, R.</i> , apotekare, Nordmaling,	» 32 »

vid kontoret i Uppsala

herr <i>Jönsson, A.</i> , arrendator, Bergby, Örbyhus,	med 32 röster
» <i>Henschen, Carl</i> , akademikerare, Uppsala,	» 32 »
» <i>Lundeberg, Sigsten</i> , hospitalssyssloman, Uppsala,	» 32 »
» <i>Kant, K. G. W.</i> , f. d. riksdagsman, rådman, Uppsala,	» 16 »

vid kontoret i Visby

herr	<i>Kruuse af Verchou, Henning</i> , major, Visby,	med 32 röster
»	<i>Hansén, J. Th.</i> , f. d. riksdagsman, Bonsarve, Vamlingbo,	» 32 »
»	<i>Broander, N. J.</i> , f. d. riksdagsman, Visby,	» 32 »
»	<i>Söderberg, J. N.</i> , stabsintendent, Visby,	» 32 »

vid kontoret i Vänersborg

herr	<i>Engqvist, A. F.</i> , kontorschef, Stigen, Färgelanda,	med 32 röster
»	<i>Björkqvist, M.</i> , tidskrivare, Trollhättan,	» 32 »
»	<i>Sahlberg, R. C. Th.</i> , kapten, Vänersborg,	» 32 »
»	<i>Bergström, Arvid</i> , handlande, Vänersborg,	» 32 »

vid kontoret i Västerås

herr	<i>Holmin, Elis</i> , major, Grävlinge,	med 32 röster
»	<i>Zander, J. A.</i> , handelsföreståndare, Västerås,	» 32 »
»	<i>Lundblad, Axel</i> , f. d. riksdagsman, Fredriks- berg, Västerås,	» 32 »
»	<i>Fröier, Isidor</i> , folkskollärare, Västerås,	» 32 »

vid kontoret i Växjö

herr	<i>Norlin, Anders</i> , dövtumslärare, Växjö,	med 32 röster
»	<i>Johansson, S. A.</i> , landstingsman, Högahult, Gåvetorp,	» 32 »
»	<i>Blomkvist, J. H.</i> , landstingsman, Gravaregår- den, Växjö,	» 32 »
»	<i>Ahl, Ernst</i> , landskamrerare, Växjö,	» 32 »

vid kontoret i Örebro

herr	<i>Eriksson, Lars</i> , f. d. riksdagsman, Fällingsbro,	med 32 röster
»	<i>Pauli, J. M.</i> , jägmästare, Klotten,	» 32 »
»	<i>Ahlstrand, A. F.</i> , kassör, Örebro,	» 32 »
»	<i>Zethelius, G.</i> , major, Örebro,	» 32 »

vid kontoret i Östersund

herr	<i>Johansson, J.</i> , folkskollärare, Hornsberga,	med 32 röster
»	<i>Hemmingsson, Olof</i> , kommunalnämnsordfö- rande, Hall-marby,	» 32 »
»	<i>Olsson, Olof</i> , handlande, Fastgården, Oviken,	» 32 »
»	<i>Olsson, N. O.</i> , lantbrukare, Täng,	» 32 »

sedan ordningen mellan dem av suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blivit genom särskilda lottningar bestämd.

Hans Andersson.

Oskar Nylander.

H. Wachtmeister.

Erik Röing.

Protokollet lades till handlingarna; och beslöt kammaren, att underrättelse om de försiggångna valen skulle genom utdrag av kammarens protokoll meddelas bankoutsrottet med anmodan till utskottet att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som vederbörande avdelningskontor och de valda meddelande om valens utgång.

§ 18.

Till bordläggning anmäldes:
statsutskottets utlåtanden:

nr 2 A, angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1919 andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; och

nr 2 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1918 andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet; samt

bankoutsrottets utlåtanden:

nr 12, angående verkställd granskning av riksbankens styrelse och förvaltning; och

nr 13, angående verkställd granskning av riksgäldskontorets styrelse och förvaltning.

§ 19.

Justerades protokollsutdrag.

§ 20.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Ander</i>	under 5 dagar fr. o. m. den 18 febr.,
» <i>Sjöström</i>	» 6 » » » 18 »
» <i>Johansson</i> i Sollefteå	» 8 » » » 18 »
» <i>Kjellberg</i>	» 6 » » » 18 »
» <i>Hedström</i>	» 6 » » » 18 »
» <i>Uddenberg</i>	» 7 » » » 17 »
» <i>Anderson</i> i Knapasjö	» 6 » » » 18 »
» <i>Hammar skjöld</i>	» 2 » » » 17 »
» <i>Olsson</i> i Berg	» 5 » » » 18 »
» <i>Magnusson</i> i Skövde	» 6 » » » 17 »
» <i>Larsson</i> i Ångebäck	» 8 » » » 19 »
» <i>Bäcklund</i>	» 8 » » » 17 » och
» <i>Kahlström</i>	» 8 » » » 19 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2.42 e. m.

In fidem

Per Cronvall.